

Eötvös József Főiskola
Neveléstudományi Kar
Andragógia Szak

**Oktatás és kultúra, mint reszocializációs eszköz az
Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben**

Készítette: Jauch Krisztián

Konzulens: Sári Szilvia PhD.

Baja, 2012.

„Egy nemzet megismeréséhez a börtönökön keresztül vezet az út. Nem az határozza meg egy társadalom minőségét, hogyan viszonyul a legmagasabb rangú tagjaihoz, hanem az, miként viselkedik a legalacsonyabb szinten lévőekkel szemben.”

/Nelson Mandela/

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés	
I.1.	Témaválasztás indoklása	5. oldal
I.2.	Dolgozatban használt legfontosabb fogalmak	6. oldal
I.3.	Kutatási módszereim	7. oldal
I.4.	Hipotéziseim	8. oldal
II.	Kutatási helyem bemutatása	
II.1.	A magyar büntetés-végrehajtás történeti áttekintése	9. oldal
II.2.	Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet bemutatása	11. oldal
II.3.	Kulturális tevékenység Állampusztán	12. oldal
II.4.	Oktatási tevékenység bemutatása	14. oldal
II.5.	Pályázatok az elítéltek nevelésében	15. oldal
III.	Saját empirikus kutatásom bemutatása és strukturált kérdőívem elemzése	
III.1.	Kérdőív I.	15. oldal
III.2.	Kérdőív II.	19. oldal
III.3.	Kérdőív III.	21. oldal
III.4.	Interjúvázlat I.	25. oldal
III.5.	Interjúvázlat II.	25. oldal
IV.	Befejezés	
IV.1.	Hipotéziseim igazolása, kutatásom összegzése	27. oldal
IV.2.	Jövőkép, megoldási javaslatok	29. oldal
IV.3.	Összegzés	31. oldal
V.	Bibliográfia	
V.1.	Elsődleges források	32. oldal
V.2.	Szakirodalom	32. oldal
V.3.	Internetes források	34. oldal
VI.	Mellékletek	
VI.1.	Kérdőív I.	35. oldal
VI.2.	Kérdőív II.	36. oldal
VI.3.	Kérdőív III.	38. oldal
VI.4.	Interjúvázlat I.	39. oldal
VI.5.	Interjúvázlat II.	39. oldal

VI.6. Ábrák

41. oldal

VI.7. Képek

42. oldal

I. Bevezetés

1.1. Témaválasztás indoklása

2002-ben kerültem az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe, mint munkáltatási felügyelő. Jelenleg segédelőadó vagyok, három éve raktárvezető munkakörben. 2010-ben kezdtem meg főiskolai tanulmányaimat andragógia szakon, ennek során ismerkedtem meg a kriminál-andragógia kifejezéssel. Egy percig sem volt kérdés számomra, hogy a jövőmet ezen az úton szándékozom folytatni.

Dolgozatomban az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézeten keresztül szeretném bemutatni az elítéltek oktatását, képzését és mindezek hatását a reszocializáció vonatkozásában. Fel kívánom tárni, hogy a tanulás, a képességek fejlesztése milyen hatással van az elítéltekre mind a szabadságvesztés ideje alatt és után.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának kimutatása szerint¹ Magyarországon tartósan 10000 feletti a jogerősen elítélt fogvatartottak létszáma, és az utóbbi időben ez a szám folyamatosan nő. A kimutatás szerint 2011-ben 12028 fő jogerősen elítélt személyt tartottak fogva az ország valamennyi büntetés-végrehajtási intézetében. Ez a növekvő szám feltételezhetően a gazdasági válság hatásának is betudható, mely munkahelyek tömegének a megszűnéséhez vezetett. A növekvő munkanélküliség leginkább az alacsonyabb képzettséggel rendelkezőket érintette, hiszen ők tudtak legkevésbé reagálni a változásokra, nekik sokkal kisebb a mozgásterük, mint iskolázottabb, képzetesebb honfitársaiknak.

Az állampusztai intézet büntetés-végrehajtási fokozat szerinti besorolása fogház és börtön. Az elítéltek nagy része vagyon elleni bűncselekmény elkövetése miatt tölti büntetését. Sok esetben a rossz szociális körülmények, az iskolázatlanság, a munkanélküliség vezetett egy-egy bűncselekmény elkövetéséhez. Ezen problémák leküzdése nem oldható meg a szabadságvesztéssel, ha az pusztán megtorlásként szerepel, és nem párosul olyan programmal, ami a szabadulás utáni élethelyzetet javítana. Mivel a rossz szociális körülményeket elsősorban az iskolázatlanság és az ebből eredő munkanélküliség okozza, ezért oktatási programok szervezésével lehetne orvosolni a problémát.

A munkám során, mint kívülálló, azt tapasztaltam, hogy a fogvatartottak részére szervezett képzések nem töltik be a hozzájuk fűzött reményeket. Az általános iskola befejezését célzó oktatásban a képző intézmények a magas részvételi létszámmra koncentrálnak a szakmai képzést megalapozó, minőségi tanítás helyett. Emellett nem követi megfelelő minőségű

---

¹ BVOP belső adatai: Számok, tények 2011. http://www.bvop.hu/download/szamok,tenyek_2011.doc/szamok,tenyek_2011.doc 2012.04.01. 16:28

szakképzés. A szakmai képzések száma alacsony, és a felkínált szakma nem minden esetben versenyképes a munkaerőpiacon. Ezek a képzések véleményem szerint aligha tudják elősegíteni a társadalomba való visszailleszkedést.

Dolgozatom célja, hogy megismerjem és bemutassam az állampusztai intézetben folyó oktatási és képzési tevékenység hatékonyságát, esetleges hiányosságait, és megoldást találjak a programok fejleszthetőségére, hatékonyságának növelésére. Céлом továbbá, hogy megismerjem az állampusztai intézettel kapcsolatban lévő oktatási intézmények tevékenységét, képzési programjait. Továbbá meg szeretném ismerni a fogvatartottak véleményét a részükre szervezett oktatási programokról, azok hatékonyságáról, valamint arról, hogy ők hogyan látják helyzetüket, mert csak így kaphatunk teljes képet a témát illetően.

Bízom benne, hogy munkám választ ad a kérdésekre, és segítségül fog szolgálni mindenkinek, aki bepillantást szeretne nyerni a büntetés-végrehajtás zárt világába, hogy megismerje a bűnmegelőzésnek a tanuláson keresztül vezető útját.

1.2. A dolgozatban használt fontosabb fogalmak

Depriváció: a depriváció, mint fogalom, valamitől való megfosztottságot jelent.²

Felelősség elve: felelősség elve az elítélt önbecsülésének, önállóságának fejlesztését tűzi ki célul. Ehhez meg kell őrizni és fejleszteni kell a fogvatartott testi és szellemi képességeit, amit oktatási, foglalkoztatási programokon keresztül lehet elérni.³

Normalizáció elve: A normalizálás elve szerint a szabadságvesztés végrehajtási körülményeit, az elítélt életmódját, a fogvatartás feltételeit közelíteni kell a szabad életben lévő viszonyokhoz.⁴

Nyitottság elve: A nyitottság elvén a fizikai izolációt oldó törekvést értjük, továbbá a külvilággal való kapcsolat formájának erősítését, így széles tere van az egyházaknak, civil szervezeteknek, iskoláknak az egyes intézetek életében, a társadalmi beilleszkedést elősegítő tevékenység folyamatában.⁵

---

² Idegen szavak gyűjteménye. Online szakszótár. <http://idegen-szavak.hu/depriv%C3%A1ci%C3%B3> 2012.04.01. 14:28

³ Tari Ferenc: Rendészeti Szakvizsga. Büntetés-végrehajtási igazgatás. Rendészeti Szakvizsga Bizottság Kiadványa. 2012. http://www.bvop.hu/download/buntetes-vegrehajtasi_igazgatas.doc/buntetes-vegrehajtasi_igazgatas.doc 2012.04.01. 10:28

⁴ u.a.

⁵ u.a.

Reintegráció: helyreállítást, visszaállítást, visszahelyezést jelent.⁶ Dolgozatomban a reintegráció alatt az elítéltek szabadulás utáni társadalomba való visszahelyezését értem.

Reszocializáció: Az elítéltet a szabadságvesztés büntetés során elszakítják a társadalomtól. De valójában már akkor elszakad a társadalomtól, amikor a törvényt megszegve a bűn útjára lép. A reszocializációt, mint fogalmat az elítélt társadalomba való visszavezetésének⁷ értem. A társadalom életéből kiszakadt személy kriminálpedagógiai, kriminálandragógiai módszerekkel való visszavezetése a társadalomba.

1.3. Kutatási módszereim

Kutatásom célja, hogy felmérjem az Állampisztasági Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben történő oktatás minőségét, a fogvatartottakra gyakorolt hatását. Be szeretném mutatni, hogy az elítéltek képzésének milyen hatása van a szabadságvesztés ideje alatt és után, különösen a munkaerőpiaci elhelyezkedést és a tanulmányok folytatását illetően.

Munkámat dokumentumelemzéssel kezdtem. Elsődleges forrásként az intézet belső iratanyagait, helyi szabályzatait, parancsnoki intézkedéseit tanulmányoztam, melyek az elítéltek oktatását, kulturális tevékenységét érintik, illetve érinthetik, valamint áttekintettem a felnőttképzésről-, szakképzésről-, közművelődésről szóló törvényt is. Emellett levéltári kutatást végeztem Kecskeméten, a Bács-Kiskun megyei önkormányzat levéltárában. Másodlagos forrásként a már meglévő szakirodalmat, szakkönyveket, kutatásokat, szakmai cikkeket használtam fel.

Az elítélteket strukturált kérdőíves módszerrel kérdeztem ki. Kettő kérdőívet készítettem, melyeket önkitöltős formában szerkesztettem meg. A kitöltésnél magam is jelen voltam, arra az esetre, ha valamely kérdés értelmezése nehézséget okozott volna az elítéltek számára. A kérdések egy része demográfiai paraméterek vizsgálatából áll, mint például az életkor és az iskolai végzettség, hogy a későbbiekben ezek alapján össze lehessen hasonlítani a különböző életkorú és iskolai végzettségű fogvatartottak véleményét, tanulási hajlandóságát, motivációs tényezőit. A kérdőív legnagyobb részben zárt kérdésekből áll, viszont néhány kérdésnél lehetőséget adtam a nyílt kérdésekkel történő válaszadásra, hogy a válaszadók részletesebben és árnyaltabban kifejtthessék véleményüket.

Az első számú kérdőívet (Kérdőív I.) az oktatásban résztvevő elítéltekkel töltettem ki. A mintát 3 csoportból választottam. Az 5.-8. osztályos tanulókból, a 9. osztályos valamint a 10.

---

⁶ Idegen szavak gyűjteménye. Online szakszótár. <http://www.idegen-szavak.hu/reintegr%C3%A1ci%C3%B3> 2012.03.29. 9:38

⁷ Kislexikon. Online szakszótár. <http://www.kislexikon.hu/reszocializacio.html> 2012.03.29. 8:12

osztályos tanulókból. Csoportonként kb. 50%-os mintával dolgoztam, kivéve a 10. osztályos tanulóknál, ahol akkora volt a kérdőív kitöltési hajlandóság, hogy közel 75 százalékuk válaszolt a kérdésekre, ezáltal a válaszokból még pontosabb következtetéseket tudok levonni. A válaszokból többek közt azt szeretném megállapítani, hogy milyennek értékelik az oktatásukat, mi motiválja őket a tanulásban és szeretnék-e folytatni a tanulmányaikat.

A második kérdőívet (Kérdőív II.) azokkal az elítéltekkel töltettem ki, akik jelenleg nem vesznek részt semmilyen képzésben. 120 kérdőívet adtam át az elítélteknek azzal a szándékkal, hogy a fogvatartottak összlétszámának kb. 10 százalékát kikérdezzem, de csak 80 kitöltött kérdőív érkezett vissza. A mintát iskolai végzettség szerinti csoportba sorolás szerint szerettem volna kiválasztani, de érdeklődésemre megtudtam, hogy a számítógépes nyilvántartó program csak felületes képet mutat az iskolázottság tekintetében. A befogadáskor olyan iskolai végzettséget rögzítenek, melyet a fogvatartott igazolni tud (ez egyszerre több szintű és fokú is lehet). Így fennállhat olyan helyzet, hogy iskolai bizonyítvány hiányában egy alacsonyabb iskolai végzettséget rögzítenek a fogvatartott személyi anyagában. Ebből az okból a mintaválasztás nem reprezentatív, de úgy vélem, hogy ennek ellenére a válaszok értékesek, mivel saját rendszer szerint állítottam fel az osztályozó rendszert. Válaszaikból tanulási hajlandóságukra, illetve annak hiányára szeretnék rávilágítani, valamint arra, hogyan lehetne őket bevonni az oktatásba.

Az oktatást végző tanárok kikérdezését szintén strukturált kérdőíves módszerrel végeztem, nyílt kérdések formájában (Kérdőív III.). Három, jelenleg is oktató tanárnő és egy régebben oktató tanárnő segítettek munkámat válaszaikkal. Összesen tizenegy kérdést tettem fel a tanulási-tanítási folyamattal, valamint a fogvatartottak motiváltságával kapcsolatban.

Kutatásom során az oktatásért felelős nevelővel, valamint az állampisztai intézettel kapcsolatban álló Humán-Pszicho 2002 Oktató és Szolgáltató Nonprofit Kft. igazgatónőjével mélyinterjút készítettem.

A megkérdezett személyek körét igyekeztem a lehetőségek szerint kibővíteni, hogy átfogó képet kapjak az elítéltek oktatását illetően.

1.4. Hipotéziseim

1. Az oktatás alapja az általános iskola. Ha az általános iskolai képzés nem megfelelő, akkor nem lehet rá jó minőségű szakképzést építeni. A büntetés-végrehajtási intézetekben történő általános iskolai oktatás, valamint a 9. és 10. osztályos oktatás a kevés óraszám, a korszerű taneszközök és számítástechnikai felszereltség hiánya miatt nem elég hatékony.

Hipotézisem szerint **az általános iskolai képzés jelenlegi formája nem ösztönzi a fogvatartottat a tanulmányok folytatására, a szakmai képzés megszerzésére.**

2. Második hipotézisem szerint **szakmai képzések szervezésével javítani lehetne a szabadulás utáni munkába állás esélyeit és a további szakképzések megszerzését, valamint a további oktatásban való részvételt.** Véleményem szerint az elítéltek oktatásánál a szakképzésekre kellene helyezni a hangsúlyt. Versenyképes, keresett szakmákra van szükség ahhoz, hogy megállják a helyüket szabadulás után a szabad életben.

3. Büntetés-végrehajtási körökben van egy mondás, miszerint: „Inkább mi csináljunk programot az elítélteknek, mint hogy ők csináljanak nekünk.” Ezt leginkább a kulturális programokra és egyéb sportrendezvényekre használjuk, de helytálló lehet az oktatási programokra is. Véleményem szerint **az oktatás javítja a fogvatartottak magaviseletét, mert nagyon erős a szocializációs funkciója.** Úgy gondolom, hogy azok a fogvatartottak, akik részt vesznek valamilyen oktatási, képzési rendszerben, azok általában nyugodtabbak, kiegyensúlyozottabbak, hiszen van, ami leköti a figyelmüket. Emellett az oktatás formálja a jellemet, a tágabb ismeretek elfogadóbbá, türelmesebbé teszik az embert.

II. Kutatási helyem bemutatása

2.1. A magyar büntetés-végrehajtás történeti áttekintése

A büntetés-végrehajtás intézményének kialakulásáról, történelméről zárttsága miatt kevés információval rendelkezünk. Azt azonban tudjuk, hogy már az Árpád-házi királyaink korában is alkalmaztak szabadságvesztés büntetést, mely általában valamilyen testi fenyítéssel párosult.⁸

A 14-15. században már létezett életfogytiglani szabadságvesztés büntetés, melyet a történetírás örökös börtönként említ, majd a 16-17. században rendszeresen alkalmaztak határozott ideig tartó szabadságvesztést.⁹

A börtönügy fejlődésében a reformkor hozott újabb változást.¹⁰ Deák Ferenc, Kölcsey Ferenc, Kossuth Lajos, Eötvös József mind felszólaltak a börtönviszonyok elviselhetetlensége

---

⁸ Széles Gábor: Kultúra a börtönben. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2010.

⁹ Mezey Barna: Millenniumi visszatekintés: a magyar büntetés-végrehajtás történetének modernizációs csomópontjai. A magyar büntetés-végrehajtás millenniumi konferenciája. (in) Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága. Budapest, 2001.

¹⁰ Széles Gábor: Kultúra a börtönben. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2010.

ellen. Az 1843-as börtönügyi javaslat már rendelkezett az elítéltek anyagi és egészségügyi ellátásáról, valamint szorgalmazta megyei és városi, illetve országos intézetek létesítését.

Az 1878-ban elfogadott Büntetőtörvénykönyv, melyet Csemegi Kódex-ként is szokás említeni, a szabadságvesztés büntetést jelentősen átformálta. A fegyházak és börtönök mellett államfogházak és fogházak is létesültek. A Csemegi Kódex a kor egyik legmodernebb büntető törvénykönyve volt, mely meghonosította Magyarországon az ír fokozatos rendszert.

1881 és 1891 között tíz új börtön építésére került sor. Ezekben az intézetekben már iskolarendszerű oktatás folyt, ahol börtöntanítók, orvosok és papok kerültek főállásba. A szakirodalom már akkoriban is a nevelés eszközének tekintette a munkáltatást, de a gyakorlatban csak az elítéltek munkájának minél nagyobb fokú kihasználása működött.

Az első és második világháború közti időszakban a jogi szabályozás csak a köteleességek meghatározásából állt. Az elítéltnak joga volt az élelemhez, egészségügyi ellátáshoz, sétához, oktatáshoz, de ezek a jogok egyben köteleességek is voltak.

1950-ben több Büntetés-végrehajtási intézet az Államvédelmi Hatóság irányítása alá került. Ezekben az intézetekben tilos volt a kapcsolattartás a külvilággal, nem volt nevelői tevékenység, oktatás, sőt, még könyvet sem olvashattak. Ezzel szemben a többi intézetben fokozatosan növelték a nevelők számát.

1959-ben létrehozták a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának a Nevelési Osztályát. Minden 100 rabra egy nevelő jutott. Feladatuk a kérelmek és panaszok, a jutalmazás és a feltételes szabadlábra helyezés és egyéb ügyek intézése. Ebben az időszakban az elítéltek már vezetékes rádiót hallgathattak, filmvetítéseket, kulturális rendezvényeket szerveztek számukra, valamint iskolai oktatás folyt.

A börtöntörténelem következő állomása a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. számú törvényerejű rendelete. A jogszabályt ugyan többször módosították, de ma is hatályban van, és megfelel a szakmai kihívásoknak. Ezen jogszabály tartalmazza többek között az elítéltek jogait és kötelességeit, a neveléssel és munkáltatással kapcsolatos szabályokat.

Jelenleg az Európai Unió tagjaként mind újabb és újabb elvárásoknak kell megfelelni a rabnevelés terén. Elvárás, hogy a börtönök nyissanak a civil társadalom felé, az elítéltek büntetése ne lépje túl a bíró által kiszabott szabadságvesztést, és csak annyira szakítsuk el a civil társadalomtól, amennyire a szabadságvesztés végrehajtása indokolja.

2.2. Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet bemutatása

1883-ban Wágner Pál magánadományából létesült a Kishartai Közvetítő Intézet,¹¹ melyet levéltári források Királyi Közvetítő Intézetként is említenek.¹² Wágner Pál végrendeletében a kishartai földbirtokát és annak felszerelését a Magyar Államra hagyományozta, hogy azon az Igazságügyi Minisztérium intézetet létesítsen az elítéltek földműves munkával történő foglalkoztatására. A cél az volt, hogy a hosszú fegyházbüntetés és a szabad élet között az arra érdemesek számára akart közvetíteni. A szabadulást megelőző, utolsó egyharmad időt szabadabb körülmények között, földművelési munkával töltötték el az elítéltek. A közvetítő intézetnek külön, az akkori börtönszabályoktól eltérő belső szabályzata volt, külön magatartási követelményekkel.

1884-ben 9 fő rabbal, 80 férőhellyel és 105 hektáron kezdte el működését ennek a büntetés-végrehajtási intézetnek az elődje. A Kishartai Közvetítő Intézet teljesen önálló intézményként működött. A korabeli szabályozás szerint a legalább 3 évi fegyházra vagy börtönre ítélték a büntetés 2/3-ad részének kitöltése után szorgalmuk és jó magaviseletük alapján kerültek a közvetítő intézetbe.

A rabok elhelyezésére kezdetben három épület szolgált, 80 férőhellyel. Az intézet első 10 évében 105 hektáron folyt a földműves munka és a gazdálkodás. A téli időszakban részben saját szükségletre, részben eladásra vesszőkosarakat és szalma lábtörlőket fontak az elítéltek. A Kishartai Közvetítő Intézet több mint 35 éven át működött.

1919-ben került sor országos büntető intézetté történő átalakításra, s a kincstári tulajdonban lévő ingatlan mellé bérbevett birtokokkal a rabgazdaság területe 2117 hektár lett. A terület növelésével párhuzamosan került sor a működéshez szükséges létesítmények bővítésére. Ennek oka kettős volt. Egyrészt a Trianoni békediktátum után új fegyintézetek kellettek, ezért a létszám itt is jelentősen nőtt. 1921.04.01.-i napi jelentés szerint 223 főt tartottak fogva.¹³ Másrészt az I. világháború utáni gazdasági nehézségek az önellátás felé terelték a figyelmet.

1944 őszén elrendelték az intézet kiürítését. Az örök és az elítéltek az állatállománnyal együtt a Dunántúlra indultak, ahonnan a rabok fokozatosan megszöktek. Az elítéltek ismételt szállítása csak 1946-ban kezdődött meg, és az első években, átmenetileg a gazdaság területe csökkent.

---

¹¹ Harta község honlapja: <http://www.hartaportal.hu/page.php?59> 2012.04.08. 15:30

¹² Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101

¹³ Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101

1948-ban került sor az intézet mellett működő gazdaságok vállalatba tömörítésére. Az Állampusztai Országos Büntetőintézet befogadó képessége jelentősen megnőtt. A férfiak mellett női elítéltek elhelyezésére is sor került.

1951-ben megalakult az Állampusztai Igazságügyi gazdaság, s a tagosítások eredményeként a gazdaság területe 3500 hektárra nőtt.

1956-ban az elítéltek túlnyomó része az intézetből eltávozott, az állatállomány ellátását és a sürgős munkát az őrség, valamint a polgári alkalmazottak és hozzátartozók végezték el.

1957-ben megszűnt a női elítéltek foglalkoztatása.

Az elítéltek nevelésének, belső életének irányítására 1959-ben új szolgálati ág - nevelési szolgálat - került felállításra. Az ezt követő időszakban került sor a foglalkoztatás új alapokra helyezésére: az ültetvény telepítés eredményeként az intézetben folyamatosabb, kiegyensúlyozottabb lett a foglalkoztatás. 1974-ben a Solti Állami Gazdaság átvételével a működési terület a közel háromszorosára nőtt, s ma meghaladja a 12500 hektárt. Központi forrásból biztosított pénzeszközök felhasználásával új szálláskörlet épült a Solt-Nagymajorban. Ezt rövidesen követte a minden szempontból elavult korhányi, majd a miklai szálláskörlet felszámolására, valamint ezt megelőzően, illetve ezzel párhuzamosan az állampusztai szálláskörletek bontására, új szálláskörletek építésére, felújítására, amelyekben jelenleg is működik a büntetés-végrehajtási intézet.

Az intézet jelenleg az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet nevet viseli. Büntetés-végrehajtási fokozat besorolása szerint börtön és fogház. Az intézettel párhuzamosan működik az Állampusztai Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft., melynek feladata elsősorban az elítéltek foglalkoztatása. A mezőgazdasági munkáltatás specialitásai, az elhelyezés és a munkáltatás szétagoltságai miatt intézetünk egy nyitott jellegű büntetés-végrehajtási intézet.

Az intézet két objektumból áll. Az egyik Állampusztán található, ez az irányítás és ügyintézés központi helye. A másik Állampusztától 24 km-re, Solt-Nagymajorban van. Az objektumok élén az objektumvezetők állnak, akik az intézetparancsnoknak vannak alárendelve. (Lásd 1. ábra: Az Állampusztai Országos Bv. Intézet szervezeti felépítése). Az intézet a szakterületeknek megfelelően további osztályokra van tagolva, élükön az osztályvezetőkkel.

2.3. Kulturális tevékenység Állampusztán

A fogvatartottak szabadidős, sport, közművelődési és szakköri tevékenységét a 63-5-53/2010. számú intézetparancsnoki intézkedés szabályozza. Az intézkedés értelmében a

szabadidős tevékenységet az intézetparancsnok által jóváhagyott havi program szerint kell lebonyolítani. A szabadidős tevékenységeken az elítéltek önkéntes jelentkezés alapján vehetnek részt.

Az elítéltek részére szervezett programoknak, kulturális tevékenységeknek két fő funkciója van. Az egyik a biztonsági funkció. Fontos, hogy az elítélt lekösse magát, a szabadságvesztés büntetés idejét hasznos tevékenységgel töltsse, ezáltal javítva a magaviseletet. A másik funkció a reszocializáció. Fontos, hogy az elítélt ne kerüljön rosszabb állapotba a szabadságvesztés ideje alatt, mint ahogy megkezdte büntetésének letöltését. Ez nem csak az fizikai állapotára vonatkozik, hanem a szellemi állapotára is. Épp ezért fontos, hogy kulturális programokkal, szakkörökkel fejlesszük szellemi képességeiket. A szakkörök célját Pantali Zoltán bv. dandártábornok találóan kifejezi,¹⁴ miszerint „a tagok érdeklődési körét figyelembe véve nevelje őket, lehetőséget adjon egyéni képességek, kezdeményezések kibontakozásához. A rendszeres közösségi együttlét, a feladatok közös megoldása kiváló alkalmat adhat a személyiségfejlesztésre.”

Az intézet egyik, és talán egyben a legfontosabb kulturális intézménye a könyvtár, melyet az elítéltek kivétel nélkül igénybe vehetnek. Emellett különböző szakkörök működnek. Például irodalom, zene, rajz, kézműves szakkör, sakk szakkör. Tervbe van véve elsősegélynyújtó szakkör is. Előfordul, hogy egyes szakköröket az elítéltek tartanak. Jelenleg ilyen a sakk szakkör és a tervben lévő elsősegély nyújtási szakkör.

A Kalocsai Fegyház és Börtönnel rendszeresek a közös rendezvények. Színházi, zenés és irodalmi programok szoktak megrendezésre kerülni az állampusztai és a kalocsai fogvatartottak előadásában.

Az EVSZ¹⁵-esek számára minden év tavaszán kirándulást szerveznek. Idén várhatóan a kalocsai porcelánfestést tekinthetik meg.

A kulturális tevékenységre fordítható pénz összege kevés, előfordul, hogy a nevelők saját zsebből vásárolják meg az egyes programokhoz szükséges eszközöket.

A kulturális tevékenységekben meghatározó szerepe van az egyháznak. Levéltári dokumentumok szerint már az intézet megalakulásának első éveiben tartottak istentiszteletet a fogvatartottak számára.¹⁶ Jelenleg egy római katolikus börtönlelkész van szolgálatban az intézetnél, aki vasárnaponként szentmisét tart, valamint részt vesz más programok, szakkörök

¹⁴ Pantali Zoltán: A Sopronköhida Fegyház és Börtönben működő képzőművészeti szakköri tevékenységről. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2010. 131. oldal

¹⁵ Enyhébb végrehajtási szabályok: A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. szabályozza.

¹⁶ Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101

szervezésében is. Emellett református lelkész tart kéthetente istentiszteletet, valamint a Jehova tanúi vallási felekezettől járnak minden csütörtökön foglalkozást tartani a fogvatartottak részére.

2.4. Oktatási tevékenység bemutatása

Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben folyó oktatási, szakképzési tevékenységet elsősorban a 63-5-42/2010. számú intézetparancsnoki intézkedés a 6/1996. (VII.12) IM. Rendelettel összhangban szabályozza.

Az oktatással, képzéssel foglalkozó intézményt pályázat útján választják ki. A büntetés-végrehajtási intézetben az oktatásra, képzésre történő jelentkezés önkéntes, de a beiskolázást követően az elítélt kötelezve van az oktatáson való részvételre. Az igazolatlan távolmaradás fegyelmi vétség, a tanulmány félbehagyása pedig a felmerült költségek megtérítését vonhatja maga után. Az oktatási programokra olyan elítéltek jelentkezhetnek, akiknek a várható szabadulásuk ideje nem korábbi az iskola befejezésének időpontjánál. Amennyiben az oktatáson résztvevő fogvatartott mégis előbb szabadul, az intézet parancsnokának engedélyével a vizsgákon való részvétel céljából beléphet az intézet területére. Fontos, hogy a bizonyítványt a fogvatartásra történő utalás nélkül állítja ki a képző intézmény. A parancsnoki intézkedés értelmében a szakképzést követően a fogvatartott részére a megszerzett szakképesítésének megfelelő munkahelyet kell kijelölni. Az oktatásban résztvevő nem dolgozó elítélt részére ösztöndíj jár, melynek összege az alapmunkadíj egyharmadának megfelelő összeg.¹⁷ Az oktatási programban résztvevő, dolgozó fogvatartott munkaidejét úgy kell meghatározni, hogy az oktatáson részt tudjon venni. Emellett a vizsgákra való felkészüléshez tanévenként legalább öt napra fel kell menteni a munkavégzés alól.

Az állampusztai intézetben jelenleg 5.-8. osztályos, valamint 9. és 10. osztályos iskolarendszerű, alapfokú oktatás van folyamatban, melyet a Humán-Pszicho 2002 Oktató és Szolgáltató Nonprofit Kft. által fenntartott Pannon Oktatási Központ Gimnázium Általános és Szakképző Iskola szervez és irányít.

Az oktatásban összesen 123 fő vesz részt. Az állampusztai objektumban 22 fő 9. osztályos és 19 fő 10. osztályos elítéltet oktatnak. A solti objektumban az 5. osztálytól a 8. osztályig összevontan tanítanak összesen 25 főt, valamint 9. osztályosokat tanítanak még két osztályban, osztályonként 28 és 29 fővel. A tanítás az állampusztai objektumban szerdán és csütörtökön, a solti objektumban hétfőn és kedden, 15 órától 18. 30-ig történik.

---

¹⁷ Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 21/2011. számú intézkedése: A fogvatartottak munkáltatásának és munkadíj számításának szabályai.

2.5. Pályázatok az elítéltek nevelésében

Állampusztán jelenleg három pályázat van folyamatban. Az egyik a Váltó-sáv Alapítvánnyal és öt másik bv. intézettel közösen történik. A projekt címe: Váltó minta – Drogprevenciós programok a fogvatartás alatt és után. A program olyan fogvatartottaknak készül, akik bár kapcsolatba kerültek a kábítószerrel, de nem a drogprevenciós körleten vannak elhelyezve. Egy előadás sorozat, melyet az alapítvány fiatal önkéntesei tartanak kötetlen beszélgetés formájában. A projekt lejártát követően az alapítvány utánkövetést vállal.

A másik projekt címe: Családbarát közgondolkodás népszerűsítése. Ezen program keretében a családi élethez szükséges kompetenciákat sajátíthatják el a fogvatartottak. A pályázat jelenleg elbírálás alatt áll.

A harmadik projekt a Kalocsai Fegyház és Börtönnel, a Kalocsai Egyházmegyével és a Magyar Bünmegelőzési Börtönmissziós Alapítvánnyal közösen történik. Címe: Elítéltek visszavezetése a társadalomba képzési és foglalkoztatási, valamint egyéb reintegrációs programokon keresztül. Ennek a projektnek az érdekessége, hogy a nevelőket készítik fel arra, hogy különböző tréningeket (stressz kezelés, színjátszó kör, kézműves szakkör, stb.) tartsanak az elítélteknek. A tervek szerint a nevelők mentori rendszerben, egy éven keresztül 60 elítélt részére hat különböző tréninget tartanak. Lényegesnek tartom, hogy a nevelők az így megszerzett tudást a későbbiekben is alkalmazni tudják munkájuk során.

Sajnálatosnak tartom, hogy kimondottan a személyi állomány képzésére nincsenek pályázati lehetőségek, pedig a személyzet képzettsége éppoly fontos az elítéltek nevelésének hatékonyságában, mint maguknak az elítélteknek a képzése. Úgy gondolom, hogy a kettő elválaszthatatlan kell, hogy legyen.

III. Saját empirikus kutatásom bemutatása és strukturált kérdőívem elemzése

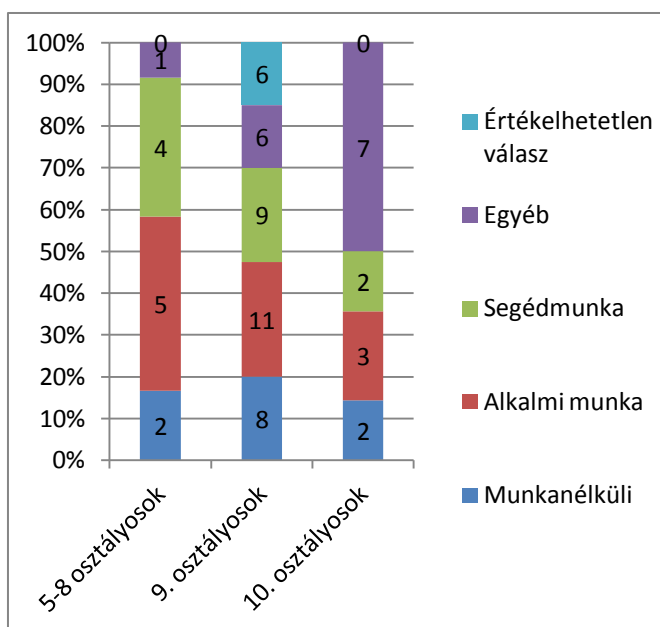
3.1. Kérdőív I.

3.1..1. Az első kérdés az életkorra vonatkozik. A lehetséges válaszokat négy életkori csoportba soroltam. 123 fő tanulóból 21 fő a 18- 25 évesek közé esik, 25 fő a 26-35 évesek csoportjába tartozik, 17 fő a 36-45 évesek közé tartozik, és csupán csak 3 fő tanul 45 éves életkor felett. A válaszokból jól látszik, hogy elsősorban a fiatalabb korosztály vállalja az oktatásban való részvételt, de érdekesség, hogy a második legfiatalabb csoportból tanulnak a legtöbben. Valószínűnek tartom, hogy az életkorból eredő megfontoltság miatt jelentkeznek többen ebből a korosztályból az iskolai oktatásra. Ők azok, akik már személyes tapasztalattal

rendelkeznek a munkahelyszerzés nehézségeiből, feltehetőleg gyermekük van, akik iránt felelősséget éreznek, éppen ezért könnyebben ösztönözhetőek a tanulásra.

3.1..2. A második kérdésemnek csak annyi szerepet szántam, hogy a kérdőívek elemzésénél el tudjam különíteni a 8 osztálynál kevesebbet végzetteket, valamint a 9. és a 10. osztályosokat.

3.1..3. Harmadik kérdéssel arra szerettem volna választ kapni, hogy van-e összefüggés a különböző osztályt végzettek között a munkában való elhelyezkedés szempontjából. A diagram vegyes képet mutat. Úgy vélem, ezen az iskolázottsági szinten egyformán érinti a munkavállalót a munkanélküliség, valamint az a hátrány, hogy csak alkalmi, jobb esetben segédmunkásként tudnak elhelyezkedni. Egy dolog azonban szembetűnő volt számomra. Az elvégzett osztályok függvényében nőtt

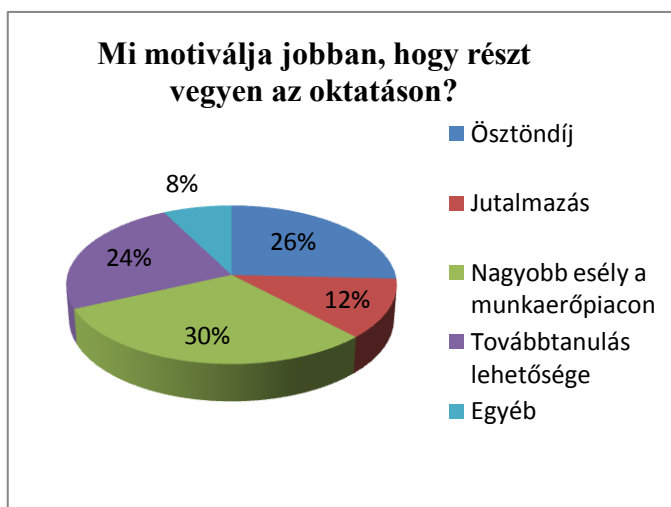
1. diagram: (Forrás: saját kutatás)

az egyéb kategóriát megjelölők száma. Itt általában vállalkozóként tevékenykedtek, vagy valamilyen szakmunkát végeztek. Például nyomdai gépmester, betanított orvosi műszerész, kútfúrás, szobafestő, pék. Ezeket a tevékenységeket feltehetőleg betanított munkásként végezték, esetleg valamilyen szakképzésen szereztek képesítést. Ez a tényező azt bizonyítja, hogy az iskolázottság nagyobb mozgásteret biztosít a munkavállaló számára. A 9. osztályosok között 6 értékelhetetlen válasz született. Itt három esetben valamilyen bűncselekményt neveztek meg foglalkozásnak, három válaszadó pedig rokkantnyugdíjasként él.

3.1..4. A negyedik kérdésre adott válaszok szerint a 66 válaszadóból 55 fő gondolja úgy, hogy magasabb iskolázottság birtokában könnyebben tudna munkát találni. A szkeptikusok leginkább a roma származással, a büntetett előélettel vagy az ország rossz gazdasági helyzetével indokolják a munkahelyszerzési sikertelenséget. A kérdőívben nem kérdeztem rá a lakóhelyre, de az Állampusztán fogvatartott elítéltek zöme Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből, Hajdú-Bihar megyéből, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből származik, ahol a munkanélküliség, a kilátástalanság nagyobb az ország nyugati felén, vagy éppen Budapest környékén tapasztaltnál.

3.1..5. A válaszadók 66,67 százaléka tervezi, hogy a jövőben szakképzésen vegyen részt. A nemmel válaszolók egy része a közelgő szabadulással indokolták válaszukat, míg mások nem látják értelmét a tanulásnak.

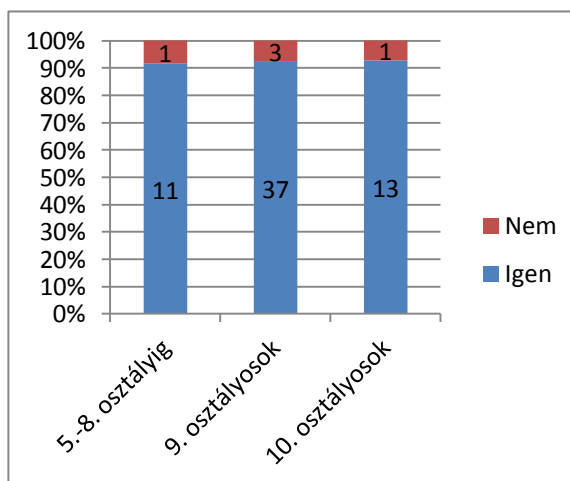
3.1..6. A motivációt érintő kérdésre a válaszadók 30,3 százaléka a munkaerőpiaci esélyeket tartja fontosnak, a második motiváló tényező az ösztöndíj, míg a továbbtanulás lehetősége csak a harmadik helyre került. Az egyéb kategóriát megjelölők közül van, aki a gépjármű vezetői engedély megszerzésének a lehetőségével indokolta választát, míg mások csak

2. diagram: (Forrás: saját kutatás)

időtöltés, elfoglaltság, illetve az „agy munkában tartása,, végett vesznek részt az oktatáson. Mivel felnőtt emberekről van szó, valószínűsíthető, hogy a megélhetés miatt a munkában való elhelyezkedés esélye és az ösztöndíj, mint azonnali pénzkereseti lehetőség erősebb ösztönző erő a tanulásban.

3.1..7. Amint az ábrából jól látható, a válaszadók legnagyobb hányada hatékonynak találja az oktatás jelenlegi formáját, melyben részt vesz. Érdekeség, hogy ez az első kérdés, melyre a válaszok hasonló arányban oszlanak meg az osztályok között. Az eddigi tapasztalatom az volt, hogy a 9. osztályosok szkeptikusabbak, negatívabb a hozzáállásuk a témát illetően. A nemmel válaszolók a teljes körű tananyag hiányával, valamint a kevés idővel indokolták válaszukat. Egy indoklás

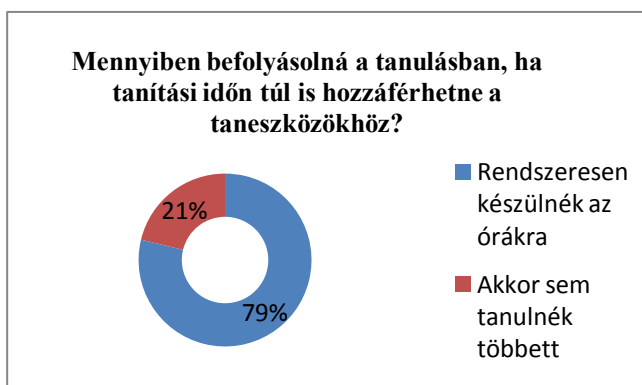

3. diagram: (Forrás: saját kutatás)

szerint senkit nem érdekel a tanulás, míg egy másik tanuló szerint lehetne több nap tanulás egy héten. Véleményem szerint azért tartják hatékonynak az oktatást, mert nem magáért a tudásért, az új ismeretek megszerzéséért járnak iskolába, hanem az ösztöndíjért, mely tanulmányi átlagtól függetlenül jár, valamint az iskolai végzettségért, mely valós teljesítmény

nélkül is megszerezhető. Ahogy az oktatást végző tanárok válaszaiból is kitűnt számomra, az nem fogalmazódik meg többségükben, hogy a tudásért járnak iskolába.

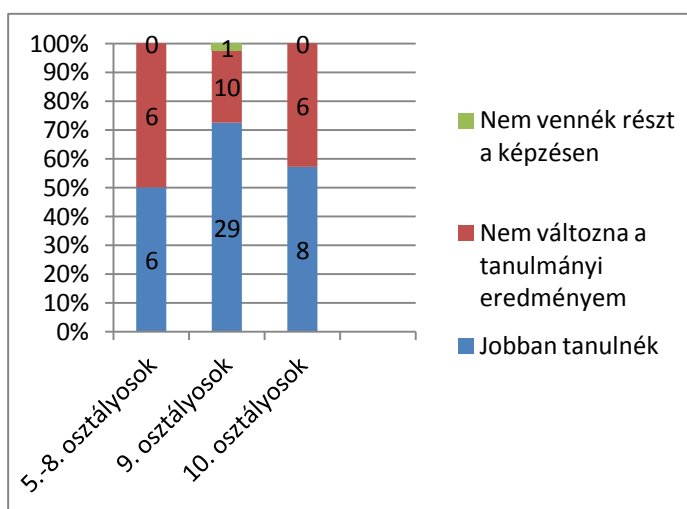
3.1..8. A válaszadók közel 79 százaléka rendszeresen készülne a tanórákra, amennyiben lehetővé tennék számára, hogy tanítási időn túl is hozzáférjen a tankönyvekhez, órai vázlatokhoz. A magam részéről kissé bizalmatlan vagyok, mert a nevelők és a tanárok tapasztalata szerint a tanszerekre nem vigyáznak, tönkreteszik azokat.

4. diagram: (Forrás: saját kutatás)

Ezért is van korlátozva a tanszerekhez való hozzáférés. Az viszont vitathatatlan, hogy a tanítási időn túli tanulás, feladatok megoldása, gyakorlás elengedhetetlen az eredményes oktatáshoz. Úgy vélem, meg kellene oldani, például tanulószoba kialakításával, hogy akár ellenőrzött keretek között tanulhassanak, emellett anyagi felelősséggel tartozzanak a taneszközök meglétéért, épségéért, melynek értéke akár az ösztöndíjból levonható.

3.1..9. Arra a kérdésre, hogy tanulmánytól függő ösztöndíj esetén miként változna a tanulmányi eredmény, osztályonként vegyes értékek születtek, azonban az elmondható, hogy összességében javulna a tanulmányi eredmény, ellenben csak egy válaszadó nem venne részt a képzésen. Mivel elsősorban kereseti lehetőséget látnak a tanulásban, mindenképp ösztönöznék

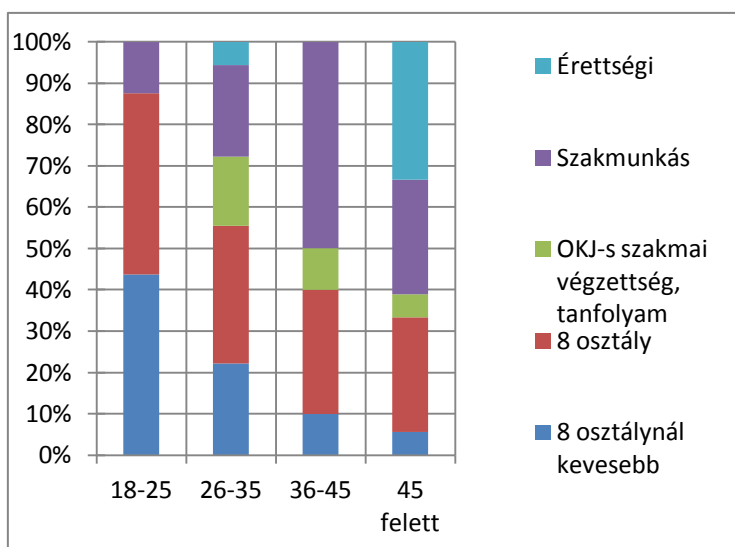

5. diagram: (Forrás: saját kutatás)

a tanulást egy olyan rendszer bevezetése, ahol az eredmény függvényében nőne „kereset”. Ez derül ki számomra a válaszokból is, bár úgy vélem, egyesekben kudarcot eredményezne, ami akár a tanulók számának a csökkenéséhez is vezethet.

3.2. Kérdőív II.

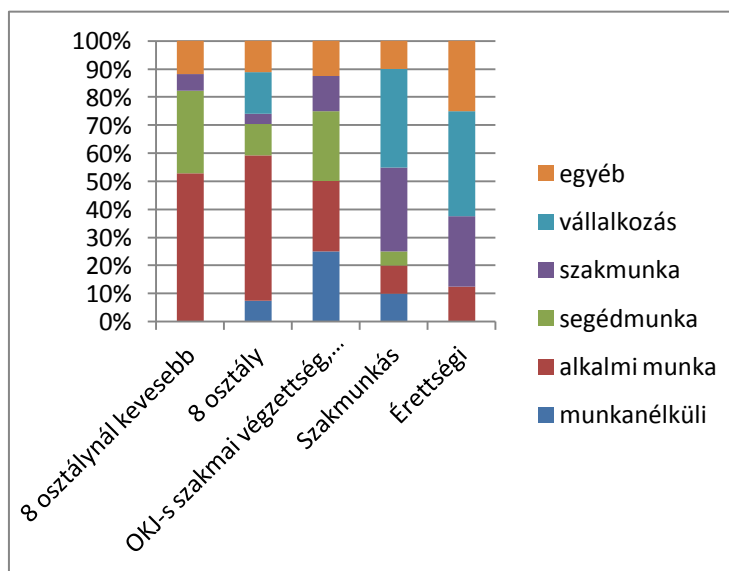
3.2..1. Az 6. számú diagramot az első és a második kérdés válaszaiból készítettem, melyek az életkorra és az iskolai végzettségre kérdeztek rá. Bár nem kapcsolódik szorosan a témához, de a diagramból jól látható, hogy az alacsonyabb iskolai végzettség elsősorban a fiatalabb korosztályt érinti, míg az idősebb korosztályban több érettségizett, valamint

6. diagram: (Forrás: saját kutatás)

szakmunkás található. Valószínűleg a fiatalabb életkor miatt nem volt még annyi idejük és lehetőségük a képzések megszerzésére, de úgy vélem, ez az utóbbi időben oly sokat hangoztatott középiskolai képzés minőségromlásának is tulajdonítható, valamint a romló társadalmi-gazdasági-munkaerőpiaci viszonyoknak.

3.2..2. Az 7. diagram jól szemlélteti, hogy a szakmával és az érettségivel rendelkező elítéltek jobban tudtak érvényesülni a szabad életben, mint a kevésbé iskolázott társaik. Míg az előbbi csoport szakmunkát végzett, vagy valamilyen vállalkozásból élt, addig az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők többnyire alkalmi munkából vagy segédmunkából éltek, rosszabb

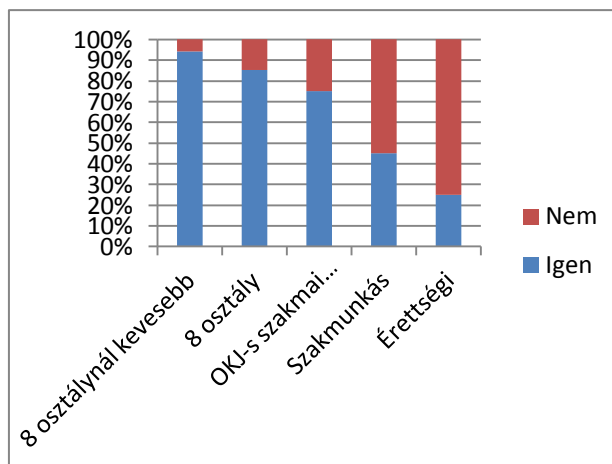

7. diagram: (Forrás: saját kutatás)

esetben munkanélküliek voltak. Sajnos azt tapasztaltam, hogy az OKJ-s szakmai tanfolyamon szerzett végzettség a megkérdezettek körében nem vezetett eredményre a munkahelykeresést illetően, hiszen ahogy a diagram is mutatja, nagyobb részt munkanélküliek voltak, illetve alkalmi munkából vagy segédmunkából éltek. Ennek ellenére a válaszok mégis azt

bizonyítják, hogy magasabb iskolai végzettség birtokában könnyebb érvényesülni a munkaerőpiacon.

3.2..3. Arra a kérdésre, hogy magasabb iskolai végzettség birtokában nagyobb esélyt látnának-e a munkaerőpiacon, a megkérdezettek 70 százaléka igennel válaszolt. Érdekes azonban, hogy a különböző iskolázottsági csoport egymástól nagymértékben eltérően gondolkodik a kérdést illetően. Minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezett a megkérdezett, annál kevésbé

8. diagram: (Forrás: saját kutatás)

látja úgy, hogy több az esélye a kevésbé iskolázott társainál. A nemmel válaszolók többnyire az ország rossz gazdasági helyzetével, a munkahelyek hiányával, valamint az előítélettel indokolták válaszukat.

3.2..4. A megkérdezettek 41 százaléka már részt vett valamilyen képzésen börtönbüntetése folyamán. A legnépszerűbb képzések az általános iskolai képzés, mely szinte minden büntetés-végrehajtási intézetben jelen van, valamint a szakmai képzés, melyet a lehetőségek szerint igyekeznek szervezni, de előfordult idegen nyelvi képzés és számítástechnikai képzés is. Állampusztán idegen nyelvi képzés szakkör formájában szokott megvalósulni. A nemmel válaszolók leginkább a rövid ítéleti idővel és a lehetőség hiányával indokolták válaszukat.

3.2..5. A megkérdezett elítéltek 66 százaléka jelentkezne a b.v. intézetben induló képzésre. Érdekes megemlíteni, hogy azon válaszadók, akik nemmel válaszoltak arra a kérdésre, hogy magasabb iskolai végzettséggel nagyobb eséllyel találnának-e munkát, 37,5 százalékuk jelentkezne a bv. intézetben induló képzésre. 24 főből 9 fő,

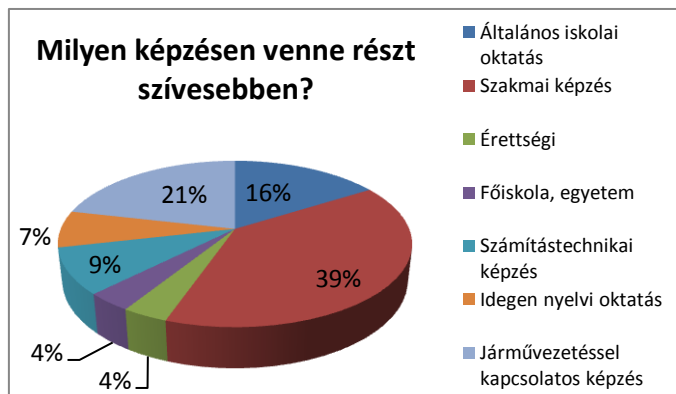

9. diagram: (Forrás: saját kutatás)

akik az érettségizettek, a szakmunkások, valamint az OKJ-s végzettséggel rendelkezők köréből kerültek ki. Ha megnézzük a 8. diagramot, láthatjuk, hogy pont ők voltak a szkeptikusabbak a magasabb iskolai végzettség

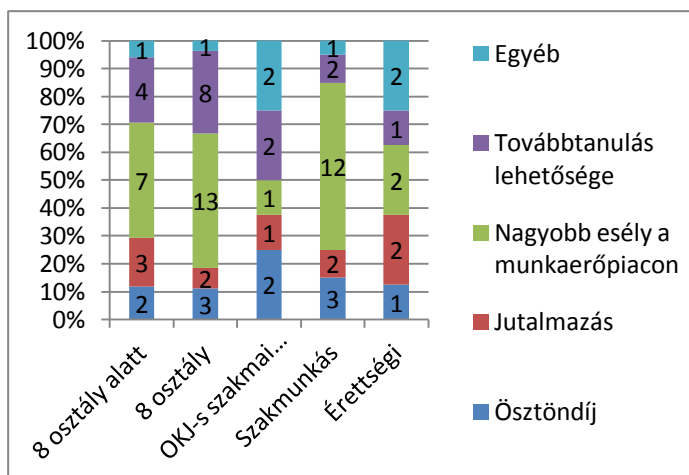
hasznát illetően. Úgy vélem, hogy részben az idő hasznos eltöltése miatt jelentkeznének képzésre, de tudatuk mélyén ők maguk is tudják, hogy a magasabb iskolai végzettség több lehetőséget is biztosít számukra. A nemmel válaszolók leginkább a rövid ítéleti idővel indokolták válaszukat.

3.2..6. Az 10. diagramból jól látszik, hogy a szakmai képzésre lenne a legnagyobb érdeklődés a fogvatartottak körében. Ehhez lehet sorolni a járművezetéssel kapcsolatos képzést is, hiszen egy teherautóra megszerzett jogosítvány vagy egy gépkezelői végzettség (pl. targoncára) felér egy szakmával, mely adott esetben biztosíthatja a megélhetést.

10. diagram: (Forrás: saját kutatás)

3.2..7. A legnagyobb motivációs tényező a tanulás szempontjából a munkaerőpiaci esélyek növelése. Ez megegyezik az oktatásban résztvevő elítéltek véleményével is. Úgy gondolom, hogy ez az eredmény nem véletlen egybeesés, hiszen a megélhetéshez munkahelyre van szükség. A második legtöbb választást a továbbtanulás lehetősége kapta,

11. diagram: (Forrás: saját kutatás)

melyet leginkább az alacsonyabb végzettségűek jelöltek be. Úgy gondolom, hogy a megnevezett motivációs tényezőkön kívül fontos szempont az is, hogy a képzés során kikölkönnének a szabadságvesztés egyhangú sivárságából.

3.3. Kérdőív III.

A 3-as számú kérdőívvel az oktatást végző tanárokat, valamint egy régebben oktató tanárt kérdeztem ki, akik eredeti, civil szakmájukat tekintve is tanári végzettséggel rendelkeznek. Az oktatás során ők kerülnek napi kapcsolatba az elítéltekkel, irányítják a tanulási-tanítási folyamatot, így velük alakul ki „bizalmasabb” viszony. Ezért úgy vélem, hogy a szakmai

tapasztalatukat, véleményüket semmi képen sem szabad kihagyni egy ilyen témájú dolgozatból. A kérdőívet lásd: 38. oldalon.

3.3..1. Az első kérdéssel az elítéltek tanulási motivációjára szeretnék választ kapni. Az oktatók szerint a fogvatartottakat leginkább az ösztöndíj motiválja (anyagi motiváció, amely a börtönben egy jobb életszínvonalat, kiváltságokat jelent) a tanulásban, de megjegyezték, hogy találkoztak olyan elítélttel is, aki azért iratkozott be, hogy nőt lásson (ezt a szexualitási, vagyis alapösztön-motivációként értelmezem, de felfogható a társas kapcsolatok hiányának is az ellenkező nemmel). Emellett itt találkozhatnak szintén fogvatartott rokonaikkal, ismerőseikkel, akikkel egyébként nem (ezt a motivációt a társas és biztonsági szükségletek megoldásaként értelmezem). Fontos megemlíteni, hogy az oktatók megértőbben, „civilebben” beszélnek az elítéltekkel, és ez a tényező is motiváló lehet egy militarizált, már-már túlszabályozott környezetben. Sajnos kiderült a kutatásból, hogy az nem fogalmazódik meg bennük, hogy a tudásért járnak iskolába, pedig a tanárok véleménye szerint nagy részük bevonható a tanulási folyamatokba.

3.3..2. Második kérdéssel az osztályismétlés gyakoriságára kérdeztem rá. Ezt a kérdést azért tartom fontosnak, mert véleményem szerint komolytalanná tesz egy képzést, ha teljesítmény nélkül is meg lehet szerezni egy iskolai végzettséget. Egy másik szempont viszont az évismétlés kérdésében az iskolai sikerek-kudarok analízise. Kérdés, hogy ez hogyan jelenik meg egy bv. intézetben, és esetleg a szabadulás után milyen tapasztalatokkal ruházza fel a fogvatartottakat.

A tanárok elmondása szerint nagyon kis százalékban volt az év végén elégtelen osztályzat, de közülük senki sem ismételt osztályt. Az elégtelen osztályzat oka többnyire a tartós hiányzás volt. A tartós hiányzás a legtöbb esetben betegség vagy valamilyen okból másik büntetés-végrehajtási intézetbe történő elszállításból adódik. Az elszállítás lehet a már említett betegség miatt, de talán még jellemzőbb a bírósági tárgyalás miatti átszállítás, mely időnként akár hónapokat is igénybe vehet. Ez idő alatt a fogvatartott kiszorul az oktatásból.

3.3..3. A következő kérdéssel arra szerettem volna választ kapni, hogy az állampusztai b.v. intézetben folyó általános iskolai, valamint 9. és 10. osztályos szakiskolai képzés elegendő alapot nyújt-e a továbbtanuláshoz. A tanárok szerint a tanulók előképzettsége nagyon alacsony. Erre nehéz ráépíteni az új tananyagot, pótolni kell az alapokat. Az a tény, hogy könyvek, füzetek nem lehetnek a tanulóknál a zárkában, házi feladatot nem írnak, megnehezíti a tananyag elmélyítését. A tanulást segítő eszközök hiányából adódik, hogy lassabb a fejlődés. Az optimummal szemben inkább csak minimumot tudnak számon kérni és értékelni. Az alapok csak azoknál elegendőek a továbbtanulásra, akik eleve magasabb

tudással jöttek, motiváltak és nagyobb pszichikai tűrőképességgel rendelkeznek. Aki kellő akaraterővel rendelkezik, annak talán elég lehet, de többnyire alacsonyabb követelményeket kénytelenek a tanárok velük szemben felállítani. Az minden évben tapasztalható, hogy a 10. osztályosok higgadtabbak, motiváltabbak, intelligensebbek és fejlettebb feladattudattal rendelkeznek. Ez igazolja az előző tanévek eredményességét.

3.3..4. A tanárok véleménye szerint azzal lehetne eredményesebbé tenni a tanulási-tanítási folyamatot, ha tényleg csak azok jönnének a kurzusokra, akik valóban tanulni akarnak, és nem csak az ösztöndíj vagy az ismerősökkel való találkozás lehetősége miatt jönnének az iskolába. Továbbá a „rendetlenkedőket” ki lehetne év közben is zárni vagy akár az ösztöndíj visszafizetésére kötelezni. Emellett eredményes lehet olyan tudás, ismeretanyag átadása, melyet fel tud használni munkahelyén, vagy olyan szakképesítést szerezhethet, amely elősegítené mindennapi megélhetését. Ez utóbbi tényező nem csak a szabadságvesztés büntetésüket töltők esetében, hanem a „szabad életben” is egy fontos motiváció a felnőttoktatásban.

3.3..5. Arra a kérdésemre, hogy szoktak –e házi feladatot adni, a következő választ kaptam: Az évek alatt arra volt példa, hogy a kiadott füzetek nem kerültek vissza. Így csak egy-két megbízható tanuló szokta magával vinni a könyvet vagy a füzetet. Ők rendszeresen készülnek is órára.

3.3..6. A büntetés-végrehajtási intézetben a tanulmányokat folytató elítéltek nem vihetik magukkal a zárkába a taneszközöket. Szerintem ez egy sarkalatos pontja a tanulási-tanítás eredményességének. Épp ezért tartottam fontosnak kérdéseim közé venni, hogy erről mi a véleménye magának a tanároknak?

A tanárok szerint biztosan van olyan elítélt, akinél hatással lenne az eredményre, ha tanítási időn túl is hozzáférnének a taneszközökhöz. Több olyan érdeklődő tanuló van, akit egyénileg segítenek könyvvel, feladatlappal, verssel.

3.3..7. A büntetés-végrehajtási intézetben az oktatásra szánt számítástechnikai felszerelés internetkapcsolat hiányában korszerűtlennek mondható, hiszen a mai világunkban már minden az internethasználatához köthető. Az internetes oktatás hiánya nem elhanyagolható kérdés, főleg, ha a szabadulás utáni reszocializációs időszakra gondolunk, hiszen hogyan kaphatna munkát valaki, aki nem tudja megfelelően kezelni a számítógépet, és nem tud megfelelően eligazodni az interneten. Az UNESCO által 1995-ben kiadott Fehér Könyvben¹⁸ már új típusú analfabetizmusként szerepelt a számítástechnikai kompetenciák hiánya. Az

---

¹⁸ Tanítani és tanulni. A kognitív társadalom felé. Európai Bizottság, Brüsszel, 1995.

elítéltek az internetet biztonsági okokból nem használhatják. A tanárok elmondása szerint csak 9. osztályban van informatikai oktatás heti egy órában, ami mindenképp hátrányt jelent. Az oktatás általában arra terjed ki, ami érdekli a tanulókat, de ennek gyakorlására is kevés az idő.

3.3..8. Az 5. osztálytól 8. osztályig az osztályokat összevontan tanítják. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egy év alatt végzik el a négy évet. Az összevonást az osztályok alacsony létszáma is indokolja. A tanárok elmondása szerint ez szerencsének is felfogható, mert kevesebben vannak, akiknek nincs meg a 8 osztály.

3.3..9. Az oktatásban résztvevő elítéltek heti két alkalommal, alkalmanként 3 és fél órát töltenek a tanárokkal. Ez az idő meg sem közelíti a civil általános iskolai oktatás idejét. Felmerül a kérdés tehát, hogy vajon elegendő-e ez az idő a tananyag elsajátítására, és a nevelési funkció (reszocializációs funkció) ellátására? Az oktatók válaszai szerint a tananyag mennyisége ugyanannyi, csak nem tudják annyira elmélyíteni, begyakorolni, és a kiegészítő anyagrészek elmaradnak. Többnyire azok az anyagrészek érdekesek, érthetőbbek az elítéltek számára, amit gyakorlati dolgokhoz, meglévő ismereteikhez tudnak kötni. Nem tanítanak készségtárgyakat, mint például rajz, ének, testnevelés, technika, és néhány olyan tárgyat, amit az általános iskolában igen. Például nincs a tananyagban hon és népismeret, etika, egészségtan, média, könyvtárismeret. Ez indokolja a kevesebb heti óraszámot. Évente négy alkalommal készülnek irodalmi, zenés, rajzos bemutatókkal, amiben szívesen részt vesznek, örömmel közreműködnek.

3.3..10. A tanárok válaszai szerint sajnos nincs információ arról, hogy a szabadulást követően folytatják-e tanulmányaikat. Akinek hosszabb az ítélete, azok között jellemzőbb az, hogy több évfolyamot is elvégeznek.

3.3..11. Az oktatás nem csak a bizonyítvány, a képesítés megszerzéséről szól, hanem a nevelésről, a jellem formálásáról is. Különösen igaz ez a börtönökben. A tanárok szerint az elítéltek magaviseletére, jellemére hatással van a tanár és az oktatási folyamatban való részvétel, annak szabályrendszerének való folyamatos megfelelés. A leadott új ismeretek elsajátítása során az elítéltek világnézetei, szemlélete szélesedik. Sok elítéltnak nem volt lehetősége a civil életben tanulni. Aki ezt értékeli, él a lehetőséggel, az jobban motiválható. Így vannak, akikre pozitív hatással van az iskola. Tisztelettudóak, munkára foghatók. Az a probléma, hogy különböző életkorú emberek jelentkeznek az oktatásra, valamint az ismereteik is nagyon szélsőségesek. Ezt figyelembe véve kisebb létszám esetén lehet hatékonyabb a képzés.

3.4. Interjúvázlat I.

Első mélyinterjúmat a vezető nevelővel készítettem, aki az intézetben történő oktatásért is felel. A kérdések egy része hasonló vagy ugyanaz, mint amit már a tanároknak is feltettem, mert érdekel, hogy hogyan lát bizonyos dolgokat a büntetés-végrehajtás hivatásos alkalmazottja, és miként vélekedik egy civil szakember az elítéltek oktatásáról.

A nevelő az elítéltek motiváltságát elsősorban szintén az ösztöndíjnak tulajdonítja, éppúgy, mint az oktatók. Szerinte csak 20-30 százalékuk gondolja komolyan a tanulást. Amennyiben az ösztöndíjat a tanulmányi átlagtól tennék függővé, véleménye szerint jobban tanulnának, azonban a részvételi létszámot nem befolyásolná jelentősen.

Véleményem szerint a tanulás-tanítás hatékonyabb volna, ha kisebb létszámmal dolgoznának az oktatók, és ahogy a tanárok válaszaiból is kiderül, csak azok jelentkeznének, akik valóban tanulni szeretnének, de a nevelő szerint az oktatási intézménynek anyagilag nem érné meg kisebb létszámú osztályokat tanítani. Az oktatási intézmény legkevesebb 20-25 főt vár induló létszámnak osztályonként.

A vezető nevelő elmondása szerint a tankönyveket, füzeteket azért nem vihetik fel a zárkába, mert megrongálnák, tönkretennék azokat. Régebben maguknál tarthatták a tankönyveket, de a tanulmányi eredmények nem voltak jobbak akkor sem.

Arról sajnos nincs információ a büntetés-végrehajtási intézetben, hogy szabadulás után folytatják-e tanulmányaikat.

A nevelő végezetül elmondta, hogy véleménye szerint az oktatás bár hatással van az elítéltek magaviseletére, de a jellemük jelentősen nem változik. Példaként említett egy fogvatartottat, aki a tanév során kitűnt a jó tanulmányi eredményével, szorgalmával, majd a tanévzáró ünnepségen rendbontóvá vált, mert nem emelték ki a jó tanulmányi eredményét. Tehát elmondhatjuk, hogy a magaviselete jó volt az oktatás során, de a jelleme mégsem változott, hiszen súlyos fegyelemsértést követett el, megbotránkoztató magatartást tanúsított.

A nevelő szerint, ha azt szeretnénk, hogy a jellemük is jelentősen megváltozzon, a nevelési csoportokat kellene átszervezni. Jelenleg kb. 100 fogvatartott jut egy nevelőre. Ehelyett kb. 20 fős csoportokban kellene foglalkozni az elítéltekkel, és akkor lehetne olyan terápiás programokat szervezni, melyek jelentősen javíthatnák a fogvatartottak jellemét.

3.5. Interjúvázlat II.

Következő mélyinterjúmat Borgulya Zoltánnéval, a Humán-Pszicho 2002 Oktató és Szolgáltató Nonprofit Kft. ügyvezetőjével készítettem. Intézményük szinte az ország összes büntetés-végrehajtási intézetében jelen van, és szervezi az elítéltek oktatását, képzését. A Kft.

és az állampusztai intézet kb. 6-7 éve működik együtt. Állampusztán általános iskolai (5. osztálytól 8. osztályig), valamint 9. és 10. osztályos szakiskolai képzést szerveznek, de más bv. intézetben középiskolai oktatást is lebonyolítanak. Borgulya Zoltánné elmondása szerint előtérbe kezdenek kerülni a szakmai képzések, de akadályozó tényező a pénzügyi nehézségek. Állampusztán állami normatívából fenntartott iskolarendszerű képzést folytatnak. OKJ-s szakképzéshez pályázat útján lehetne forrást keresni. Ehhez Állampusztán még szintén akadály a rövid ítéleti idő. Míg az iskolarendszerű képzésbe könnyebben be lehet kapcsolódni akár csak egy-egy tanévre, addig egy hosszabb szakmai képzésből már kiszorul a rövid ítélettel rendelkező fogvatartott.

Azt, hogy melyik bv. intézetben milyen képzést folytatnak, általában az dönti el, hogy az adott intézet milyen képzéshez tud helyet biztosítani. A szakmai képzésekhez fontos a gyakorlati hely biztosítása, valamint a kötelező eszközjegyzékben előírt eszközök biztosítása. Ez utóbbit a képző intézetnek kell biztosítani. Ezek a feltételek tovább nehezítik a szakmai képzések szervezését.

A fogvatartottak körében nem végeznek felmérést arról, hogy milyen képzés érdekli őket, csak az induló képzéseket hirdetik meg.

Borgulya Zoltánné szerint a fogvatartottak egyre aktívabbak. Ha valóban tanulni akarnak, akkor a tanulmányi eredménytől függő ösztöndíj jobban ösztönözné a tanulókat. Oktatást segítő eszközök beszerzésével lehetne hatékonyabbá tenni az oktatást, de ez szintén pénzügyi akadályokba ütközik. Sajnos a tankönyveket nem vihetik fel a zárkába, mert nem vigyáznak rá, de az eredményre jó hatással lenne, ha tanítási időn túl is hozzáférhetnének a könyvekhez, füzetekhez. Véleménye szerint jó lenne megszervezni.

Ha a fogvatartott tanulni akar, akkor az oktatás kellő alapot nyújt egy későbbi oktatásban való részvételre, egy magasabb végzettség megszerzésére. A pedagógusok elhivatottak. Szegeden az érettségizés jól működik, Pálhalmán például külön felkészítés van az érettségire.

Az összevont osztályok oktatása eredményes. Az értelmesebbek segítik a gyengébbeket. Sajnos nem megoldott a külön oktatás, mert kevés a tanuló. A tanárnak viszont nehezebb. Kisebb létszámú csoportokat hatékonyabb lenne tanítani, de nem lehet kigazdálkodni.

A kft. ügyvezetője szerint az intézménynek vannak visszajelzéseik arról, hogy egyes fogvatartottak szabadulás után is folytatják tanulmányaikat. Van, hogy megkeresik az intézményt szabadulás után. A kis eredménynek is örülni kell.

Arról, hogy a bv. intézetben szerzett szakképesítéssel milyen eséllyel tudnak elhelyezkedni szabadulás után, nincs információ, mert eddig nem szerveztek szakképzéseket. Tavaly volt

először Pálhalmán szakképzés. Manapság viszont több olyan pályázat is van, melynek része az utánkövetés.

Borgulya Zoltánné szerint az oktatásban való részvétel jó hatással van az elítéltek magaviseletére, jellemére.

IV. Befejezés

4.1. Hipotéziseim igazolása, kutatásom összegzése

Ahogy azt már előzőleg említettem, az oktatás alapja az általános iskola. Így hát kellő alapot kell, hogy nyújtson ahhoz, hogy a tanuló egy későbbi szakképzésen, szakmunkásképzésen, vagy akár érettségien vegyen részt. Ösztönzőleg kell, hogy hasson a tanulmányok folytatására, valamint a felnőttoktatásban olyan kompetenciákat kell, hogy átadjon, melyek szükségesek a mindennapi életben való eligazodáshoz. Azok a tényezők, hogy a tanulók nem férhetnek hozzá a tankönyvekhez, hogy egyes osztályokat összevontan tanítanak, hogy a számítástechnikai képzés csak minimális szinten van jelen az elítéltek oktatásában, hogy a gyakorlatban nem alkalmazzák az osztályismétlést, mind azt feltételezik és bizonyítják számomra, hogy az elítéltek általános iskolai oktatása nem felel meg az elvárásoknak, már-már komolytalanná válik. Az egyes számú kérdőív válaszaiból kiderül, hogy az ösztöndíj, mint motiváló tényező a második helyen szerepel az oktatásban. A szakemberek is az ösztöndíjat tekintik az egyik legfontosabb ösztönző elemnek. Ahogy azt a tanárok is elismerik, az elítéltek többségében nem fogalmazódik meg, hogy a tudásért járnak iskolába. Ugyanakkor harmadik helyen szerepel a továbbtanulás lehetősége, mint ösztönző elem, valamint a 3. ábra is azt bizonyítja, hogy az oktatásban részt vevők kb. 2/3-a részt kíván venni valamilyen szakképzésen, de az előzőekből arra következtetek, hogy a tanulmányok folytatását is elsősorban csak az ösztöndíj miatt vállalnák. Ezen információkból arra következtetek, hogy hipotézisem beigazolódott, az általános iskolai oktatás nem nyújt kellő alapot és ösztönző erőt a tanulmányok folytatására, hiszen elsősorban kereseti forrást látnak az oktatáson való részvételben.

A második hipotézisem értelmében szakmai képzések szervezésével lehetne javítani a szabadulás utáni munkába állás esélyeit. A rendszerváltás legnagyobb vesztesei a társadalom szakképzetlen része, közülük is elsősorban a cigányság. Egy-egy elmaradott régióban ezen emberek életben maradásához nem marad más, mint a feketén végzett alkalmi munka és a bűnözés. Mivel ezek a térségek többnyire infrastruktúrában is alul maradtak az ország fejlettebb részeihez képest, a családoknak pedig nincs pénze a gyermekeik utaztatni egy

fejlettebb oktatási intézménybe, így az iskolázatlanság és az ebből fakadó szegénység újra teremti önmagát. A 8. ábra is ezt bizonyítja, hiszen ha figyelmesen megnézzük, jól látható, hogy a kérdőívet kitöltők közül a fiatalabb korosztály közel 50 %-a nem rendelkezik még általános iskolai végzettséggel sem. Ilyen hátránnyal a mai felgyorsult világban szinte képtelenség beilleszkedni a társadalomba egy büntetett előéletű személynek. Az ő számukra csak egyetlen esély mutatkozik, mégpedig az, ha a szabadságvesztés ideje alatt versenyképes szakmát adunk a kezükbe. Pályám során többféle tanfolyammal, képzéssel találkoztam, melyek véleményem szerint nem oldják meg a szabadult elítéltek munkaerőpiaci helyzetét. Ilyen például a kosárfonó tanfolyam és a parkgondozó tanfolyam. Természetesen nem áll szándékomban ezen képzések fontosságát leminósíteni, hiszen egy népművészeti szakkör keretében a kosárfonás is betöltheti funkcióját. Az elítélteknek hasznos elfoglaltságot ad, leköti az idejét, új ismereteket szerez, de mint szakképzés, nem éri el célját, hiszen a munkaerőpiaci esélyeket aligha növeli. Ha eredményt akarunk elérni, mindenképp keresett szakmát kell az elítéltekkel kitaníttatni, akár az adott fogvatartott lakóhelyét is figyelembe véve. A 13. ábrán megfigyelhető, hogy a szakmai képzés és a járművezetéssel kapcsolatos képzés lenne a legkeresettebb a fogvatartottak körében. Ez nem véletlen, hiszen ők maguk is tudják, hogy szabadulás után ezekkel a képzettségekkel tudnának mihamarabb munkába állni. Sajnos a képzési programokat nem kíséri utánkövetés, így nem tudhatjuk, hogy mely szakképzés milyen eredményre vezetett, a végzettek hány százaléka tudott munkába állni a szabadulást követően. Ellenben a 9. ábra jól szemlélteti, hogy a börtönbüntetés megkezdése előtt a szakmunkásképzőt végzettek és az érettségizettek körében alacsony a munkanélküliek, az alkalmi és a segédmunkát végzők száma, és lényegesen magasabb a szakmunkát végzők valamint a vállalkozók aránya a kevésbé iskolázott fogvatartottakhoz képest. Mindezekből arra következtetek, hogy második hipotézisem helytálló, a képzések szervezésénél a minőségi szakképzésre kell helyezni a hangsúlyt.

A büntetés-végrehajtás mindig nagy figyelmet fordít arra, hogy az anyagi lehetőségekhez mérten olyan programokat, egyházi rendezvényeket, szakköröket biztosítson a fogvatartottaknak, mellyel hasznosan tölthető a szabadidő, és reszocializációs hatása van az elítéltekre nézve. Levéltári kutatásomból tapasztaltam, hogy már az 1800-as évek végén nagy figyelmet fordítottak az egyházak jelenlétére a börtönben. Amint már az előzőekben említettem, ezeknek a programoknak két fontos feladata a biztonság, a rend fenntartása és a reszocializáció. Úgy vélem, hogy az oktatási, képzési programok is betöltik e feladatokat. Arra a kérdésemre, hogy az oktatás milyen hatással van az elítéltek magaviseletére, valamint mennyire van hatással a jellemükre, a tanárok és a vezető nevelő némileg eltérő véleményen

van. Míg a tanárok pozitívabban értékelik a változást, a nevelő szerint lényeges változás nem történik. Egy dologban azonban egyetértnek. Mégpedig abban, hogy kisebb létszámú csoportokkal hatékonyabban lehetne foglalkozni. Én ezt a magam részéről úgy értékelem, hogy hipotézisem helytálló. Hiszen a nevelő is úgy véli, kisebb csoportlétszám esetén hatékonyabb programokat lehetne kidolgozni, tehát módszerváltással nagyobb eredményeket lehetne elérni a rabnevelésben, így hát az oktatás akár formálhatja is a jellemet, de a pillanatnyi magaviseletet mindenképp javítja.

4.2. Jövőkép, megoldási javaslatok

Amint az bebizonyosodott, az elítéltek oktatása a jelenlegi formában nem tölti be feladatát. Ugyan a szabadságvesztés ideje alatt hasznos időtöltést jelent a fogvatartottak számára, de a szabadulás utáni élethelyzetükön keveset változtat. Ahhoz, hogy az ítéleti idő letöltését követően nagyobb eséllyel induljanak útnak, és új életet tudjanak kezdeni, az oktatásban jelentős változtatásokat kellene bevezetni.

Mivel a motivációban is az ösztöndíj szerepel az első helyen, így én is ezt a problémát emelném ki először. Úgy gondolom, hogy az ösztöndíj mértékét a tanulmányi eredmény függvényében kellene meghatározni. Ezt a nézetet fogalmazta meg Széles Gábor is „Kultúra a börtönben” című előadásában.¹⁹ Ez a módszer véleményem szerint ösztönözné a tanulásra azokat, akik valóban tanulni szeretnének, az úgynevezett „melegedni járókat” pedig távol tartaná az iskolától. Valószínűleg ez a rendszer csökkentené az oktatásban résztvevők számát, de a minőséget mindenképp javítaná. Ezzel párhuzamosan az oktatás finanszírozásának rendszerét is át kell alakítani, hiszen amint az a válaszokból is kiderül, kevesebb létszámmal az oktatási intézmény nem tudja kigazdálkodni a költségeket.

Következő javaslatom szerint növelni kellene a tanítási órák számát. Jelenleg heti két délután, 15 órától 18.30-ig tartanak a tanítási órák. Ha ezt összevetjük az általános iskolás gyermekek óraszámával, láthatjuk, hogy ez aggasztóan kevés, még akkor is, ha levonjuk a készségtárgyak (rajz, ének, testnevelés, technika) számát. A készségtárgyak helyett be lehetne vezetni olyan ismereteket átadó foglalkozásokat, melyek segíthetik a reintegrációt. Például álláskeresési módszerek, közösségépítő ismeretek, különböző stresszhelyzeteket megoldó tréning.

---

¹⁹ Széles Gábor: Kultúra a börtönben. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2010.

Szükségét látom annak, hogy létrejöjjön egy tanulószoba, mely megteremti a feltételeit a tanítási időn túli önképzés számára. A tanárok válaszai szerint a tanulók a kevés óraszám miatt a tananyagot kevésbé tudják elmélyíteni, ezért mindenképp fontosnak tartom, hogy különböző feladatok begyakorlásával pótolják a kieső óraszámot. Erre azonban a jelenlegi helyzetben nincs lehetőség.

Nagyobb hangsúlyt kellene helyezni az informatikai oktatásra. Bár a fogvatartás során a biztonság az első számú szempont, de vannak példák a fejlettebb országokban, ahol az internethasználatot és a biztonságot össze tudták hangolni. Norvégiában például az oktatás során mindennaposnak számít a világháló alkalmazása.²⁰ Felgyorsult világunkban egyre nagyobb területet vesznek át az infokommunikációs eszközök. A fejlődés gyorsaságát figyelembe véve hamarosan az élet minden területén informatikai ismeretekre lesz szükség, akár a legalapvetőbb hivatali, egészségügyi, banki ügyek intézése, vagy akár a közüzemi számlák fizetése során is. Aki nem sajátítja el a megfelelő informatikai kompetenciákat, nem fogja megtalálni a helyét a társadalomban. Nem várhatjuk, hogy „kihaljon” a társadalomnak ez a része, amikor huszonéves fiatalok kerülnek a büntetés-végrehajtás rendszerébe 8 általános vagy még ennél is alacsonyabb iskolai végzettséggel. Megoldást kellene találni a hatékony informatikai oktatás és a biztonság összhangjára.

Szakmai képzéseket kellene szervezni azon elítéltek számára, akik befejezték az általános iskolát. Az állampusztai büntetés-végrehajtási intézet kivételes helyzetben van egy városi, zárt intézethez képest. Az intézet nyitott jellegű, sok melléképülettel, műhellyel és lakatlan szolgálati lakással, melyek többféle szakképzésnek is képesek teret biztosítani.

Bővíteni szükséges az elítéltek nevelésében résztvevő szakemberek számát. Jelenleg kb. 100 fogvatartott jut egy nevelőre. Ekkora létszámmal nem lehet hatékony nevelési programokat, terápiás foglalkozásokat megszervezni, mert a nevelők munkáját leköti a fogvatartottakkal kapcsolatos adminisztrációs tevékenység, és nem marad idő az elítélt személyiségének a megismerésére.

Mindezek mellett nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a személyi állomány képzésére, továbbképzésére, hiszen ők is a rendszer része. Kovács Tamás egyik előadásán hangzott el,²¹ hogy „a kultúra a börtönben” a börtönszemélyzet kulturáltságát, a szolgálati kultúrát is magába foglalja.

---

²⁰ Ruzsonyi Péter: A skandináv országok büntetés-végrehajtási rendszerének elemzése. Börtönügyi szemle, 2011. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2011.

²¹ Kovács Tamás: Cím nélkül. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2010. 14. oldal

Ahogy a világ globalizálódik, úgy a bűnözés is nemzetközivé válik. Egyre több külföldi fogvatartott kerül magyar büntetés-végrehajtási intézetbe. Ezért is tartom fontosnak, hogy a személyi állomány valamilyen idegen nyelvet sajátítson el, hiszen a külföldi fogvatartottak irányítása, nevelése nem működhet megfelelő kommunikáció nélkül.

4.3. Összegzés

Munkám során sokan kérdezik tőlem, hogy miért szükséges az elítélteket oktatni, hiszen ők valamilyen bűncselekményt követtek el, és ezért nem érdemlik meg a gondoskodást. Azt azonban senki nem veszi figyelembe, hogy valaha ők is gyermekek voltak, és valamiért kimaradtak az oktatásból. Ez pedig nem csak a szüleik felelőssége, hanem a társadalomé és az iskolarendszeré is. Az iskolázatlanságuk nagymértékben hozzájárult a bűncselekmény elkövetéséhez, és ha ugyan abban az állapotban engedjük vissza a társadalomnak őket, mint ahogy kivontuk onnan, akkor nagy eséllyel újabb bűncselekményt fognak elkövetni, hiszen a megélhetéshez szűkebbek a lehetőségeik tanult honfitársaikhoz képest. Így csak egyetlen út marad, mégpedig az, hogy a szabadságvesztés ideje alatt pótoljuk a lemaradásukat, szakmát adjunk a kezükbe, ezzel segítve a társadalomba való reintegrációt.

Végezetül utalni szeretnék Balog Jenő akadémikus egy 1888-ban megjelent művében írt gondolatára,²² miszerint „a szabadságvesztés büntetés, ha nem kellően hajtatik végre, alig más, mint gonosztevők iskolája.”

---

²² Vókó György: A kulturális életre vonatkozó jogi szabályozás és érvényesülésének elősegítése ügyészi eszközökkel a magyarországi börtönökben. A börtön kultúrája – Kultúra a börtönben. (in) (Szerkesztette: Korinek László, Köhalmi László) Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2010. 164. oldal

V. Bibliográfia

5.1. Elsődleges források

- 1979. évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról.
- 6/1996. (VII.12.) IM rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól.
- Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 21/2011. számú intézkedése: A fogvatartottak munkáltatásának és munkadíj számításának szabályai.
- Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 43/2011. számú intézkedése: A Befogadási és Foglalkoztatási Bizottság működésének szabályozása.
- Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 4/2005. számú intézkedése: A személyi állomány iskolarendszeren kívüli helyi továbbképzési rendszerének szabályozása.
- Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 42/2010. számú intézkedése: A fogvatartottak oktatásának, szakképzésének szervezésével, végrehajtásával kapcsolatos szabályok egységes rendje.
- Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnokának 53/2010. számú intézkedése: A fogvatartottak szabadidős, sport, közművelődési és szakköri tevékenységének szervezésével kapcsolatos szabályok egységes rendje.
- Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101

5.2. Szakirodalom

- (Szerk.): Kádár András Kristóf, Kőszegi Ferenc: Kettős mérce. Börtönviszonyok Magyarországon. Magyar Helsinki Bizottság, Budapest, 2002.
- (Szerk.): Korinek László, Köhalmi László: A börtön kultúrája – kultúra a börtönben. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2010.
- A magyar büntetés-végrehajtás millenniumi konferenciája. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2000
- Boros János – Csetneky László: Börtönpszichológia. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2002.
- Börtönügyi szemle, 2008. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2008.
- Börtönügyi szemle, 2008. 2. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2008.

- Börtönügyi szemle, 2008. 3. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2008.
- Börtönügyi szemle, 2008. 4. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2008.
- Börtönügyi szemle, 2009. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2009.
- Börtönügyi szemle, 2009. 2. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2009.
- Börtönügyi szemle, 2009. 3. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2009.
- Börtönügyi szemle, 2009. 4. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2009.
- Börtönügyi szemle, 2010. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2010.
- Börtönügyi szemle, 2010. 2. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2010.
- Börtönügyi szemle, 2010. 3. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2010.
- Börtönügyi szemle, 2010. 4. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2010.
- Börtönügyi szemle, 2011. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2011.
- Börtönügyi szemle, 2011. 2. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2011.
- Börtönügyi szemle, 2011. 3. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2011.
- Börtönügyi szemle, 2011. 4. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2011.
- Börtönügyi szemle, 2012. 1. szám. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2012.
- Lőrincz József – Nagy Ferenc: Börtönügy Magyarországon. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 1997.
- Lukács Tibor: Szervezett dilemmánk: a börtön. Magvető, Budapest, 1987.

- Rabnevelés Európában. (Szemelvények az Európai Börtönnevelési Társaság kiadványaiból). Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest, 2001.
- Tanítani és tanulni. A kognitív társadalom felé. Európai Bizottság, Brüsszel, 1995.
- Vókó György: Új európai börtönszabályok és magyarázatuk. Ügyészek Országos Egyesülete, Budapest, 2007.

5.3. Internetes források

- BVOP belső adatai: Számok, tények 2011.
http://www.bvop.hu/download/szamok,tenyek_2011.doc/szamok,tenyek_2011.doc
2012.04.01. 16:28
- Harta község honlapja: <http://www.hartaportal.hu/page.php?59> 2012.04.08. 15:30
- Idegen szavak gyűjteménye. Online szakszótár. <http://idegen-szavak.hu/depriv%C3%A1ci%C3%B3> 2012.04.01. 14:28
- Kislexikon. Online szakszótár. <http://www.kislexikon.hu/reszocializacio.html>
2012.03.29. 8:12
- Tari Ferenc: Rendészeti Szakvizsga. Büntetés-végrehajtási igazgatás. Rendészeti Szakvizsga Bizottság Kiadványa. 2012. http://www.bvop.hu/download/buntetes-vegrehajtasi_igazgatas.doc/buntetes-vegrehajtasi_igazgatas.doc 2012.04.01. 10:28
- Váltó-sáv Alapítvány honlapja:
<http://www.valtosav.hu/kiadvanyok/vltsvalaptvnykiadvny.pdf> 2012.11.16. 16:25
- Váltó-sáv Alapítvány honlapja: <http://www.valtosav.hu/pedagogus.html> 2012.11.15. 15:10

VI. Mellékletek

6.1. Kérdőív I.

Kérdőív I.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével segíti munkámat. Kérem, hogy a kérdésekre őszintén válaszoljon. A kitöltött kérdőívet más személynek nem adom át.

1. Melyik életkor csoportba tartozik?
  - ☐ 18-25 év
  - ☐ 26-35 év
  - ☐ 36-45 év
  - ☐ 45 év felett
2. Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?
  - ☐ 8 osztálynál kevesebb
  - ☐ 8 osztály
  - ☐ 9 osztály
3. Mivel foglalkozott, mielőtt megkezdte szabadságvesztés büntetését?
  - ☐ munkanélküli
  - ☐ alkalmi munka
  - ☐ segédmunka
  - ☐ egyéb: .....
4. Mi a véleménye, ha magasabb iskolai végzettsége lenne, nagyobb eséllyel tudna munkát találni?
  - ☐ igen
  - ☐ nem, mert .....
5. Tervezi-e, hogy a jövőben szakképzésen vegyen részt akár bv. intézetben, akár a szabad életben?
  - ☐ igen
  - ☐ nem, mert .....
6. Mi motiválja jobban, hogy részt vegyen az oktatáson? (Kérem, csak egyet válasszon!)
  - ☐ ösztöndíj
  - ☐ jutalmazás

- ☐ nagyobb esély a munkaerőpiacon
  - ☐ továbbtanulás lehetősége
  - ☐ egyéb: .....
7. Az oktatás jelenlegi formáját hatékonnak találja?
- ☐ igen
  - ☐ nem, mert .....
8. Amennyiben lehetővé tennék, hogy az oktatási időn túl is hozzáférjen a tankönyvhöz, órai vázlatához, stb., az mennyiben befolyásolná a tanulásban?
- ☐ rendszeresen készülnek az órákra, elvégezném a kiadott feladatokat
  - ☐ akkor sem tanulnék többet
9. Ha az ösztöndíj mértéke a tanulmányi eredménytől függne, az milyen hatással lenne a tanulmányi eredményére?
- ☐ jobban tanulnék
  - ☐ nem változtatna a tanulmányi eredményemen
  - ☐ nem vennék részt a képzésben

6.2. Kérdőív II.

Kérdőív II.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével segíti munkámat. Kérem, hogy a kérdésekre őszintén válaszoljon. A kitöltött kérdőívet más személynek nem adom át.

1. Melyik életkor csoportba tartozik?
- ☐ 18-25 év
  - ☐ 26-35 év
  - ☐ 36-45 év
  - ☐ 45 év felett
2. Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?
- ☐ 8 osztálynál kevesebb
  - ☐ 8 osztály
  - ☐ OKJ-s szakmai végzettség, tanfolyam
  - ☐ szakmunkásképző
  - ☐ érettségi

3. Mivel foglalkozott, mielőtt megkezdte szabadságvesztés büntetését?
- ☐ munkanélküli
  - ☐ alkalmi munka
  - ☐ segédmunka
  - ☐ szakmunka
  - ☐ saját vállalkozás
  - ☐ egyéb: .....
4. Mi a véleménye, ha magasabb iskolai végzettsége lenne, nagyobb eséllyel tudna munkát találni?
- ☐ igen
  - ☐ nem, mert .....
5. Vett már részt valamilyen képzésen a szabadságvesztés ideje alatt?
- ☐ igen
    - ☐ általános iskola
    - ☐ szakmai képzés
    - ☐ érettségi
    - ☐ főiskola, egyetem
    - ☐ számítástechnikai képzés
    - ☐ idegen nyelvi képzés
    - ☐ egyéb: .....
  - ☐ nem, mert .....
6. Ha valamilyen képzés indulna a bv. intézetben, jelentkezne rá?
- ☐ igen
  - ☐ nem, mert .....
7. Milyen képzésen venne részt szívesebben? (Kérem, csak egyet válasszon!)
- (Csak abban az esetben válaszoljon, ha az előző kérdésre igen volt a válasz!)
- ☐ befejezném a 8 osztályt
  - ☐ szakmai képzésen vennék részt
  - ☐ érettségi
  - ☐ főiskola, egyetem
  - ☐ számítástechnikai képzésen
  - ☐ idegen nyelvi képzésen
  - ☐ járművezetéssel kapcsolatos képzés
  - ☐ egyéb: .....

8. Mi motiválná jobban a tanulásban? (Kérem, csak egyet válasszon!)

- ☐ ösztöndíj
- ☐ jutalmazás
- ☐ nagyobb esély a munkaerőpiacon
- ☐ továbbtanulás lehetősége
- ☐ egyéb: .....

6.3. Kérdőív III.

Kérdőív III.

1. Ön mennyire látja motiváltnak a fogvatartottakat a tanulásban?
2. Előfordul-e osztályismétlés, ha a tanuló eredménye nem éri el a kívánt mértéket?
3. Ön szerint a bv. intézetben történő általános iskolai oktatás, illetve a 9. és a 10. osztályos oktatás elegendő alapot nyújt-e, illetve kellően felkészíti-e a fogvatartottakat a továbbtanulásra, például egy szakmai képzettség vagy akár egy érettségi megszerzésére?
4. Ön szerint mivel lehetne eredményesebbé tenni a fogvatartottak oktatását?
5. Szokott-e házi feladatot adni a tanulóknak, és ha igen, milyen eredménnyel szokták elvégezni azokat?
6. Ön szerint hatással lenne-e a tanulmányi eredményre, ha a tanulók tanítási időn túl is hozzáférhetnének a taneszközökhöz?
7. Ön szerint a számítástechnikai felszereltség hiánya mekkora hátrányt jelent a tanításban, tanulásban?
8. Információim szerint az 5. osztálytól a 8. osztályig összevontan tanítanak. Ön szerint ebben a formában eredményes a tanítás?
9. Hetente összesen 7 órát tanítanak. A hagyományos általános iskolai oktatáshoz viszonyítva le tudják adni ugyan azt a tananyag mennyiséget? Ha nem, akkor mi az, ami kimarad?
10. Van információ arról, hogy a bv. intézetben megkezdett képzést folytatják-e akár a szabadságvesztés ideje alatt vagy a szabadulás után? Például a befejezett általános iskola után folytatólagosan részt vesznek-e szakképzésben?

11. Ön szerint az oktatás hatással van-e a fogvatartottak magaviseletére, illetve változik-e a jelleme, értékrendje annak a fogvatartottnak, aki tartósan részt vesz valamilyen képzésben?

6.4. Interjúvázlat I.

Interjúvázlat I.

1. Ön mennyire látja motiválnak a fogvatartottakat a tanulásban?
2. Ön szerint, ha az ösztöndíjat a tanulmányi átlagtól tennék függővé, az mennyiben befolyásolná a tanulmányi eredményeket?
3. Egyes kollégám véleménye szerint az oktatásban résztvevő fogvatartottak nem veszik komolyan a tanulást. Ön szerint nem lenne hatékonyabb, ha kisebb létszámú csoportokat szerveznének, és a mennyiség helyett a minőségre helyeznék a hangsúlyt?
4. Ön szerint mivel lehetne eredményesebbé tenni a fogvatartottak oktatását?
5. Miért nem férhetnek hozzá a taneszközhöz a tanulók a tanítási időn túl?
6. Ön szerint hatással lenne-e a tanulmányi eredményre, ha a tanulók tanítási időn túl is hozzáférhetnének a taneszközhöz?
7. Van információ arról, hogy a bv. intézetben megkezdett képzést folytatják-e akár a szabadságvesztés ideje alatt vagy a szabadulás után? Például a befejezett általános iskola után folytatólagosan részt vesznek-e szakképzésben?
8. Szoktak-e valamilyen felmérést készíteni a fogvatartottak körében arról, hogy milyen szakképzésen vennének részt?
9. Miért nincsenek az utóbbi időben szakmai jellegű képzések az intézetben?
10. Ön szerint az oktatás hatással van-e a fogvatartottak magaviseletére, illetve változik-e a jelleme, értékrendje annak a fogvatartottnak, aki tartósan részt vesz valamilyen képzésben?

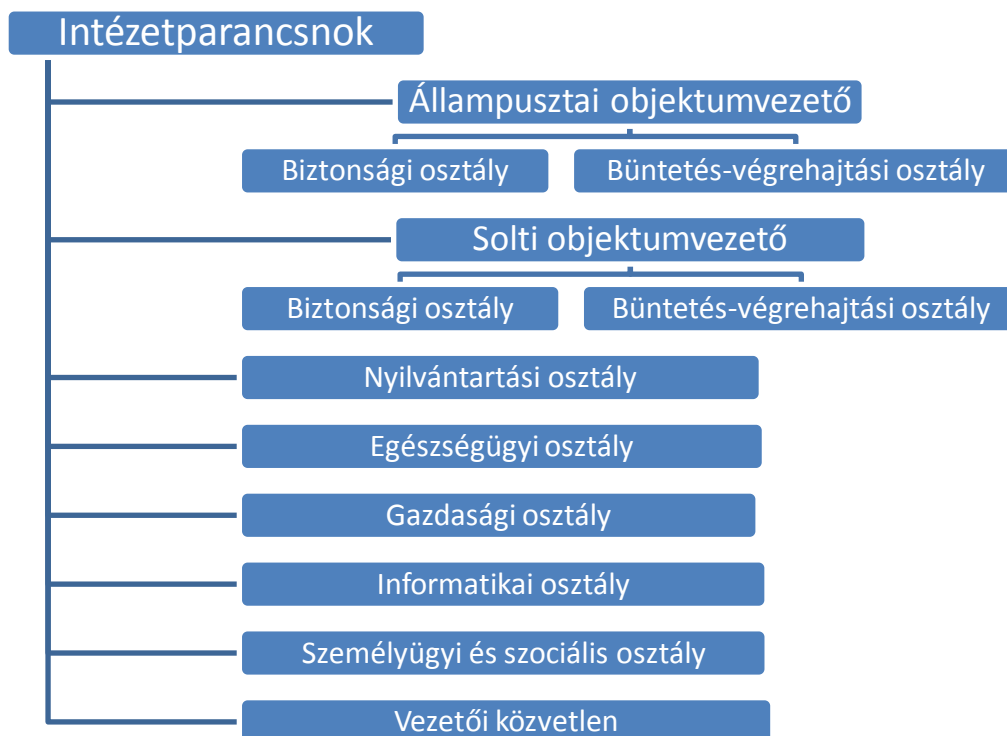
6.5. Interjúvázlat II.

Interjúvázlat II.

1. Milyen jellegű képzéseket szerveznek a büntetés-végrehajtási intézetekben?
2. Mi alapján döntenek el, hogy melyik intézetben milyen képzéseket indítanak?
3. Ki finanszírozza a képzéseket?
4. Az bv. intézetekben szervezett képzések mennyire felelnek meg a munkaerő-piaci igényeknek?

5. Miért nincsenek szakmai jellegű képzések az Állampusztai Országos Bv. Intézetben?
6. Szoktak-e valamilyen felmérést készíteni a fogvatartottak körében arról, hogy milyen szakképzésen vennének részt?
7. Ön mennyire látja motiváltnak a fogvatartottakat a tanulásban?
8. Ön szerint, ha az ösztöndíjat a tanulmányi átlagtól tennék függővé, az mennyiben befolyásolná a tanulmányi eredményeket?
9. Ön szerint mivel lehetne eredményesebbé tenni a fogvatartottak oktatását?
10. Miért nem férhetnek hozzá a taneszközökhöz a tanulók a tanítási időn túl?
11. Ön szerint hatással lenne-e a tanulmányi eredményre, ha a tanulók tanítási időn túl is hozzáférhetnének a taneszközökhöz?
12. Ön szerint a bv. intézetben történő általános iskolai oktatás, illetve a 9. és a 10. osztályos oktatás elegendő alapot nyújt-e, illetve kellően felkészíti-e a fogvatartottakat a továbbtanulásra, például egy szakmai képzettség vagy akár egy érettségi megszerzésére?
13. Információim szerint az 5. osztálytól a 8. osztályig összevontan tanítanak. Ön szerint ebben a formában eredményes a tanítás?
14. Egyes kollégám véleménye szerint az oktatásban résztvevő fogvatartottak nem veszik komolyan a tanulást. Ön szerint nem lenne hatékonyabb, ha kisebb létszámú csoportokat szerveznének, és a mennyiség helyett a minőségre helyeznék a hangsúlyt?
15. Van információ arról, hogy a bv. intézetben megkezdett képzést folytatják-e akár a szabadságvesztés ideje alatt vagy a szabadulás után? Például a befejezett általános iskola után folytatólagosan részt vesznek-e szakképzésben?
16. Van információ arról, hogy a bv. intézetben szerzett szakképesítéssel milyen eséllyel tudnak elhelyezkedni szabadulás után?
17. Ön szerint az oktatás hatással van-e a fogvatartottak magaviseletére, illetve változik-e a jelleme, értékrendje annak a fogvatartottnak, aki tartósan részt vesz valamilyen képzésben?

6.6. Ábrák

1. ábra: Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet szervezeti felépítése
(Forrás: Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet belső hálózata)

6.7. Képek

1. kép: Parkgondozó tanfolyam Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

2. kép: Szóbeli vizsga Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

3. kép: Tanévnyitó.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

4. kép: Az Eötvös József Főiskola felvételi tájékoztatója.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

5. kép: Méhészeti előadás Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

6. kép: Szentmise az állampusztai templomban.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

7. kép: Cigány népművészeti kulturális előadás Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

8. kép: Cigány népművészeti kulturális előadás Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

9. kép: Cigány népművészeti kulturális előadás Állampusztán.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

10. kép: Zeneszakkör.
(Forrás: az intézet gyűjteményéből.)

9/Jan
1886

A Hartai református lelkész levele

Tekintettel, Nagy. Kir. Közzététőinkénti
Igazgatóságának

Kis-Hartán.

Nem szereztem tudomásul hozni, hogy az 55 számú hivatalos
levelet vettem, egyésmind kijelentem, hogy a Magyar
Államházi Kir. igazgatóság miniszteriumának Kelt
f. évi január 12-én 63646 számú magyar rendele-
tének elegendő lenni kötelezettségemnek tartom, hogy
pedig még e közből kifogásoltam az ismételt kö-
telezetten a keresztényi tanításban egy kérelem for-
dult Tekintettel igazgatóságához, lenne fives
üket Vasárnap délután 3/4 órára beküldeni
azaz e hó 31-én, mikor csak is nekik fogok tar-
tani istentiszteletet.

A közből egy fogam határozni, hogy éven-
ként 7 magyar predikáció lesz a templomban,
a többi 5 esetben kifogásoltam, mikor már
a napok valami hűvösabbá kezdett, hogy
egy egyháznak is a közzététőinkénti ele-
get lehetnek.

Megírem ezen a vasárnapon kérni a dél-
utáni istentiszteletet elfogadni, minthát most
már másképp nem határozhatok.

Harta 1886 Jan. hó 27-én

Kaszkóczy Rezső
ref. lelkész.

11. kép: Református lelkész levele 1886-ból.
(Forrás: Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101.)

14.

886

A laskai ref. lelk. hivatalhoz

Tisztelt igazgató úrnak

Harta

Van szerencsém tudósítani, hogy mell. Miniszterium
által határozott 50 ft díjtalanul leválaszt
és egyenként megjelenni a közvetítő intézet-
be - ismételtül és halmaggyarú és laskai-
fővárosi úrvadászai ofelátára igyekezők.
Ha a mell. Miniszterium magasabb díjtalanul
szabta ki, kérem vagyok magamat
lekötelezni, havanként egyszer vásárnap
napon - megjelenni, tudniillig, hogy a kassát
is a magas állam alkossa.

50 forint csakis 9 fiam hivatalos levelem
szerint behelenni.

Harta 1886 febr. 10

Laskai László
ref. lelkész.

12. kép: Református lelkész levele 1886-ból.
(Forrás: Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101.)

10. sz. Ariszt. almosi gör. keleti plébánia kiva.
töltöl.

Tekintetes kir. Közzététőintézet
Szorgosság!

Tisztelet teljesem írtasitam, hogy a
Sünagentelei gör. Keleti egyházközségben
állandó lelkesedés nines, is nem is lesz.
Hoz a folyó év január hó 16-án 55 ik sz. a.
Kelt bécsi Közleményében felemelést
modalitásokról velem intézkérni fog
miltortatni, azon esetben tisztelet,
tel Kérem abbéli oróndékat tudomkés
omna kérésni. Hogy aztán megtehes-
sem a Kelt" lépéseket, püspökmegyei
egyházunk felelősségénél. Mert egy-
házunk alapörvényei szerint csak is
a püspök engedélyével orokhat kérés-
ni isteni tiszteletet, orok egyházon
kívüli nem beoronselt helyiségben.

A vonatkozó modalitások meg-
állapítására inónt, csak a rendbe hoz-
ott előzmények után lehetne oró.

Kelt Fősz. Almoson 1886 január
ár hó 00.

Ariszt. Lenge
plébános, is a Szepes-
kei plébánia adminis-
trátora.

13. kép: Görög keleti katolikus pap levele 1886-ból.
(Forrás: Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101.)

484 szám.

1894

Jegyzőkönyv,

felvétel a kir. *a kis hertai m. kir. körvelető in ként*

igazgatóságának 1894 június 16-án

Önkéntes jelentkezés folytán elővezetetik 546 törzskönyvi számú

Bika György ki az 1878. évi V. t.-cz.

279 -ik §-ában körülírt *szandikos emberölés*

10 évi fegyház miatt *10 évi fegyház* álló szabadságvesztés-büntetésre

lett a *fehértó templom* kir. *törvényesek 508/887. sz.*

a budapesti kir. ítélő tábla 23445/887. sz. és a m.

kir. Curia

által 1887 évi 7799 sz. alatt jogerejűleg ítélve, a melyből

mai napig már *7* évet, *5* hónapot és

napot töltött ki, s a melynek utolsó negyedrése 1894 július 16-án

kezdetét.

Azon kérelmet adja elő, hogy a fentebb idézett törvénycikk 48-ik §-a alapján

feltételes szabadságra bocsáttassék, egyttal kötelezvé magát, hogy büntetésének hátralévő

ideje alatt állandóan *Temes* megyebeli *Sattaja*

fog tartózkodni.

K. m. f.

Felvette:

Orsell Antal

Bika György

Folyamodó:

mint ház. munkás jó eredménnyel és *igyekező*

szorgalommal dolgozik.

Az iskolában eredményt tanusított.

A hit- és erkölestani oktatásokat eredménnyel hallgatta.

A fentebbi kérelem iránti véleményem:

ellenőr,

gondnok,

lelkész,

tanító.

Folyamodó egészségi állapota ez idő szerint:

orvos.

XXII. csoport.
306. rakt. sz.

Jegyzőkönyv. (2103. lra. c.)
80.

14. kép: Jegyzőkönyv a feltételes szabadlábra bocsátásról 1894-ből.
(Forrás: Bács-Kiskun megyei Levéltár. BKML, VII.101.)

